

Saksnr: 16/1861

Dato: 10.06.2016

Høringsnotat –

gjennomføring av EUs
finanstilsynssystem
m.m.

(gjennomføring av forordningene som etablerer EUs finanstilsynssystem, og av EMIR, shortsalgforordningen og endringer i forordningen om kredittvurderingsbyråer, samt øvrige endringer knyttet til dette, og enkelte endringer knyttet til at AIFM-direktivet tas inn i EØS-avtalen)

1 Innledning

Regjeringen har foreslått at Stortinget gir samtykke til åtte beslutninger om innlemmelse i EØS-avtalen av rettsaktene som etablerer EUs finanstilsynssystem og enkelte andre rettsakter, jf. Prop. 100 S (2015-2016). EØS-komitebeslutningene omfatter følgende åtte europaparlaments- og rådsforordninger:

- forordning (EU) nr. 1093/2010 om etablering av Den europeiske banktilsynsmyndighet (EBA-forordningen)
- forordning (EU) nr. 1094/2010 om etablering av Den europeiske tilsynsmyndighet for forsikring og tjenestepensjon (EIOPA-forordningen)
- forordning (EU) nr. 1095/2010 om opprettelse av Den europeiske verdipapir- og markedstilsynsmyndighet (ESMA-forordningen)
- forordning (EU) nr. 1092/2010 om etablering av Det europeiske råd for systemrisiko (ESRB-forordningen).
- forordning (EU) nr. 513/2011 (CRA II) og forordning (EU) nr. 462/2013 (CRA III) om endringer i forordning (EU) nr. 1060/2009 om kredittvurderingsbyråer (*Credit Rating Agencies*) (CRA-forordningen)
- forordning (EU) nr. 648/2012 om OTC-derivater, sentrale motparter og transaksjonsregistre (*European Market Infrastructure Regulation - EMIR*)
- forordning (EU) nr. 236/2012 om shortsalg og visse sider ved kredittbytteavtaler (shortsalgforordningen).

Forordningene, EØS-tilpasningene og utkastene til EØS-komitebeslutninger er beskrevet i Prop. 100 S (2015-2016).

EØS-komitebeslutningene omfatter også europaparlaments- og rådsdirektiv 2011/61/EU om forvaltere av alternative investeringsfond (AIFM-direktivet). Forventede nye EØS-regler som svarer til dette direktivet er i store trekk allerede gjennomført ved lov 20. juni 2014 nr. 28 om forvaltning av alternative investeringsfond. Det vises til omtalen av forslaget til denne loven i Prop. 77 L (2013-2014).

EØS-komitebeslutningene omtalt i Prop. 100 S (2015-2016) omfatter i tillegg utfyllende kommisjonsforordninger til enkelte av rettsaktene.

Dersom Stortinget gir samtykke som foreslått i Prop. 100 S (2015-2016), og EØS-komiteen fatter beslutninger i tråd med utkastene, skal rettsaktene som er omfattet av beslutningene gjennomføres i norsk rett.

I tillegg til lov- og forskriftsbestemmelser om inkorporasjon som gjennomfører nevnte forordninger, vil det kunne være behov for enkelte øvrige endringer i norsk rett, herunder oppheving eller endring av eksisterende regelverk, samt nye bestemmelser som oppfyller øvrige krav etter forordningene eller avklarer forholdet til eksisterende regelverk. I tillegg vil det være behov for enkelte bestemmelser relatert til de deler av AIFM-direktivet som ikke allerede følger av lov om forvaltning av alternative investeringsfond.

Dette høringsnotatet inneholder samlet utkast til gjennomføringslovgivning, inkludert lovbestemmelser om inkorporasjon av de nevnte parlaments- og rådsforordningene.

Departementet legger vekt på å legge til rette for rask inkorporasjon av de åtte nevnte parlaments- og rådsforordningene, og vil derfor fremme forslag til gjennomføringslovgivning i to omganger. Begrunnelsen for dette er for det første at Stortinget, dersom det vil gi samtykke til deltakelse i de forelagte EØS-komiteebeslutningene i tråd med forslaget i Prop. 100 S (2015-2016), bør ha mulighet til samtidig å vedta at de aktuelle parlaments- og rådsforordningene skal gjennomføres i norsk rett. For det annet har EØS/EFTA-statene lite handlingsrom ved inkorporasjon av EØS-regler som svarer til forordninger.

Det anses på denne bakgrunn ikke nødvendig eller hensiktsmessig å avvente høringen før det fremmes slikt lovforslag om inkorporasjon. Det planlegges snarlig å legge frem forslag med lovbestemmelser om inkorporasjon av de nevnte forordningene, inkludert forskriftshjemler. Dette vil igjen kunne legge til rette for rask ikrafttredelse av EØS-komiteebeslutningene. Omtalen av de nevnte inkorporasjonsbestemmelsene er tatt med i dette høringsnotatet av informasjonshensyn.

I neste omgang legges det opp til å komme med forslag til øvrige lovregler som er beskrevet i dette høringsnotatet, med sikte på at de kan vedtas i løpet av høsten 2016 og tre i kraft 1. januar 2017. Forutsetningen for et slikt lovforslag er også at Stortinget samtykker i forslagene i Prop. 100 S (2015-2016).

Utkast til ny EØS-finanstilsynslov, som gjennomfører og utfyller EØS-regler som svarer til henholdsvis EBA-, EIOPA-, ESMA- og ESRB-forordningen, er omtalt nedenfor under kapittel 3. Utkast til endringer i lov om kredittvurderingsbyråer som gjennomfører og utfyller EØS-regler som svarer til hhv. CRA II og CRA III, er omtalt nedenfor under kapittel 4. Utkast til enkelte bestemmelser relatert til AIFM-direktivet, er omtalt nedenfor under punkt 5. Utkast til lovendringer som gjennomfører og utfyller EØS-regler som svarer til shortsalgforordningen, er omtalt nedenfor under kapittel 6. Utkast til

lovendringer som gjennomfører og utfyller EØS-regler som svarer til EMIR, er omtalt nedenfor under kapittel 7.

I kapittel 8 omtales tidspunkt for ikrafttredelse av de ulike regelverkene, og i kapittel 9, økonomiske og administrative konsekvenser.

De samlede lovutkastene for gjennomføring av de forskjellige rettsaktene er tatt inn i kapittel 10. Utkast til forskriftsbestemmelser er tatt inn i kapittel 11.

2 Bakgrunn og prinsipper for EØS-tilpasninger

Den internasjonale finanskrisen i 2008 ledet til mer omfattende regulering av, og tilsyn med, finanssektoren i Europa og USA. For å styrke arbeidet i EU med makrotilsyn, finansiell stabilitet og et velfungerende finansmarked, vedtok Europaparlamentet og Rådet i november 2010 fire forordninger som etablerte et nytt europeisk finanstilsynssystem. Det nye europeiske finanstilsynssystemet består av de nasjonale finanstilsynene sammen med Den europeiske banktilsynsmyndighet (EBA), Den europeiske tilsynsmyndighet for forsikring og tjenestepensjon (EIOPA), Den europeiske verdipapir- og markedstilsynsmyndighet (ESMA) og Det europeiske rådet for systemrisiko (ESRB).

EBA, EIOPA og ESMA blir samlet omtalt som «EU-tilsynsmyndighetene» (*The European Supervisory Authorities*).

Felles forståelse og homogen anvendelse av regelverket på finansområdet forutsetter tett samarbeid mellom nasjonale tilsynsmyndigheter i hele EØS-området. EU-tilsynsmyndighetene skal bidra til ensartet tilsynspraksis og et felles europeisk regelverk ved å gi anbefalinger og retningslinjer for nasjonalt tilsynsarbeid, og ved å utarbeide forslag til utfyllende regelverk som kan fastsettes av Kommisjonen med hjemmel i direktiver og forordninger fastsatt av Rådet og Europaparlamentet.

I enkelte særskilte tilfeller kan EU-tilsynsmyndighetene fatte vedtak som er bindende for medlemsstatene eller direkte bindende for finansmarkedsdeltakere i medlemsstatene. Vedtakskompetansen er dels hjemlet i henholdsvis EBA-, EIOPA- og ESMA-forordningen (artikkel 17, 18 og 19), og dels i andre rettsakter som viser til disse forordningene artikkel 9 nr. 5. Herunder gir shortsalgforordningen artikkel 28 og AIFM-direktivet artikkel 47 slik artikkel 9 nr. 5-kompetanse til ESMA.

For enkelte særskilte typer institusjoner (kredittvurderingsbyråer og transaksjonsregistre) har EUs medlemsstater overlatt autorisasjon og tilsyn til ESMA. Dette er regulert i EMIR, CRA II og CRA III.

Både prinsippene for EØS-tilpasningene til denne type bestemmelser i EUs rettsakter og de konkrete EØS-tilpasningene til de nevnte EU-rettsaktene, er nærmere beskrevet i Prop. 100 S (2015-2016).

Prinsippene det ble enighet om, innebærer at EØS/EFTA-statenes nasjonale tilsynsmyndigheter deltar som medlemmer uten stemmerett i arbeidet i de tre EU-tilsynsmyndighetene. EU-tilsynsmyndighetene vil kunne gi anbefalinger og utferdige andre ikke-bindende tiltak også mot myndigheter og private parter i EØS/EFTA-statene («énpilar-modell»), mens det er EFTAs overvåkingsorgan som skal treffe eventuelle bindende vedtak rettet mot myndigheter og markedsdeltakere i EØS/EFTA-statene («topilar-modell»). Slike vedtak fra EFTAs overvåkingsorgan skal bygge på utkast fra vedkommende EU-tilsynsmyndighet. EFTAs overvåkingsorgan har også adgang til å delta som medlem uten stemmerett i arbeidet i de tre EU-tilsynsmyndighetene, og EU-tilsynsmyndighetene har tilsvarende rett til deltakelse i EFTAs overvåkingsorgans arbeid på området for finansielle tjenester.

Etter etableringen av det europeiske finanstilsynssystemet har EU per 15. mars 2016 vedtatt om lag 180 EØS-relevante rettsakter på finansmarkedsområdet. De fleste av disse nye rettsaktene inneholder bestemmelser som bygger videre på EBA-, EIOPA-, ESMA- og/eller ESRB-forordningen. Det har vært nødvendig å avklare EØS-tilpasningene til EUs finanstilsynssystem før disse rettsaktene kan tas inn i EØS-avtalen. Så lenge et stort og økende antall rettsakter «står på vent», vil det bli et økende sprik mellom henholdsvis forpliktelsene og rettighetene EU-statene imellom, og de forpliktelsene og rettighetene de tre EØS/EFTA-statene har overfor EUs medlemsstater og hverandre.

Departementet legger vekt på å redusere dette etterslepet, ved å innlemme disse rettsaktene i EØS-avtalen og gjennomføre dem i nasjonal lovgivning så raskt som mulig.

Dersom Stortinget og nasjonalforsamlingene på Island og i Liechtenstein gir samtykke, og EU-siden gjennomfører de nødvendige prosedyrene på sin side, vil partene kunne treffe de beslutningene i EØS-komiteén som det er redegjort for i Prop. 100 S (2015-2016). Etter at EØS-komiteén har truffet vedtak om å innlemme disse rettsaktene i EØS-avtalen, kan ytterligere rettsakter på finansmarkedsområdet tas inn i EØS-avtalen ved nye EØS-komiteébeslutninger.

3 Ny EØS-finanstilsynslov

3.1 Innledning

De tre EU-tilsynsmyndighetene er organisert på samme måte og har stort sett de samme oppgavene på sine respektive fagområder. Forordningene som etablerer henholdsvis EBA (forordning (EU) nr. 1093/2010), EIOPA (forordning (EU) nr. 1094/2010) og ESMA (forordning (EU) nr. 1095/2010), er også bygget opp på samme måte med tilnærmet like bestemmelser og samme artikkelnummerering. Samlet omtales disse forordningene som «EU-tilsynsforordningene». ESRB-forordningen (forordning (EU) nr. 1092/2010) etablerer ESRB, og er noe annerledes oppbygget.

Departementet foreslår at EU-tilsynsforordningen og ESRB-forordningen gjennomføres i en ny EØS-finanstilsynslov. Departementet foreslår også enkelte utfyllende bestemmelser. Utkastet til lovbestemmelser følger nedenfor i punkt 10.1.

3.2 Nærmere om innholdet i EU-tilsynsforordningene

EU-tilsynsforordningene artikkel 5 nr. 1 definerer den enkelte EU-tilsynsmyndighet som et «unionsorgan med status som rettssubjekt». Termen «byrå» benyttes ikke i EU-tilsynsforordningene, og de omtales ofte i andre sammenheng som «tilsyn» eller «tilsynsmyndigheter». *De facto* kan imidlertid EU-tilsynsmyndighetene anses som byråer.

Styringsstrukturen avviker på enkelte områder fra den vanlige strukturen for styring av EU-byråer. De tre EU-tilsynsmyndighetens øverste organ består av tilsynssjefene for de nasjonale tilsynsmyndighetene, med representanter fra henholdsvis Kommisjonen, den europeiske sentralbanken, ESRB og de to andre EU-tilsynsmyndighetene som observatører.

EU-tilsynsmyndighetenes oppgaver og virkemidler etter EU-tilsynsforordningene kan oppsummeres slik:

- utarbeide utkast til utfyllende regelverk som skal vedtas av Kommisjonen,
- fremme enhetlig og effektiv tilsynspraksis hos de nasjonale tilsynsmyndighetene ved å gjennomgå, og fastsette retningslinjer og anbefalinger for, medlemslandenes tilsynspraksis,
- overvåking av systemrisiko i samarbeid med ESRB,
- overvåke og vurdere markedsutviklingen innenfor sitt ansvarsområde,

- delta i tilsynskollegier for finansinstitusjoner med virksomhet i flere land sammen med de nasjonale tilsynsmyndighetene,
- megle og avgjøre uenighet i tvister mellom de nasjonale tilsynsmyndighetene
- utføre fagfellevurderinger (*peer review*),
- ivareta den generelle samordningen av nasjonale tilsynsmyndigheter,
- gi konkrete anbefalinger til nasjonale tilsynsmyndigheter, og
- gi konkrete anbefalinger til finansmarkedsdeltakere i medlemslandene i særlige tilfeller.

I enkelte særskilte tilfeller kan de tre EU-tilsynsmyndighetene som nevnt også fatte vedtak som er bindende for medlemsstatene eller direkte bindende for finansmarkedsdeltakere i medlemsstatene.

Uoffisielle oversettelser av EU-tilsynsforordningene følger som vedlegg til i Prop. 100 S (2015-2016), og innholdet i rettsaktene er nærmere omtalt i Prop. 100 S (2015-2016) kapittel 3.

3.3 Nærmere om innholdet i ESRB-forordningen

Det europeiske rådet for systemrisiko (ESRB) har et overordnet ansvar for overvåkingen av finansiell stabilitet i EU og skal bidra til å begrense risikoppbygging i det finansielle systemet, bidra til at det indre marked fungerer godt, og dermed sikre at finanssektoren bidrar til økonomisk utvikling. ESRBs oppgaver er i ESRB-forordningen nærmere angitt som:

- innhente og analysere informasjon som er relevant for finansiell stabilitet,
- avdekke systemrisiko,
- advare og eventuelt offentliggjøre advarsler mot betydelig systemrisiko,
- henstille og eventuelt offentliggjøre anbefalinger om risikoreduserende tiltak,
- gi fortrolige advarsler og vurderinger til EUs Råd dersom ESRB mener det kan oppstå en krise, jf. Rådets adgang til å fastslå overfor de tre EU-tilsynsmyndighetene at det foreligger en krisesituasjon,
- overvåke oppfølgingen av ESRBs advarsler og anbefalinger,
- samarbeide tett med de andre deltakerne i det europeiske finanstilsynssystemet, gi de tre EU-tilsynsmyndighetene opplysninger om systemiske risikoer, og samarbeide med de tre EU-tilsynsmyndighetene om utvikling av kvantitative og kvalitative indikatorer for å identifisere og måle systemrisiko, og

- koordinere samarbeid med internasjonale organisasjoner som IMF og FSB, samt med myndigheter i tredjeland med makrotilsynsoppgaver.

ESRB treffer ikke vedtak som er bindende for medlemsstatene eller finansmarkedsdeltakere. De som mottar anbefalinger fra ESRB, typisk nasjonale finansdepartementer, sentralbanker og/eller tilsynsmyndigheter, skal imidlertid opplyse hvordan de følger dette opp, og enten gjennomføre tiltak, eller begrunne overfor ESRB hvorfor de ikke følger opp anbefalingene, jf. ESRB-forordningen artikkel 17.

Uoffisielle oversettelse av ESRB-forordningen følger som vedlegg til Prop. 100S (2015-2016), og innholdet i rettsakten er nærmere omtalt i 100 S (2015-2016) kapittel 4.

3.4 EØS-tilpasninger

Kommisjonen og EØS/EFTA-statene har utarbeidet tilpasningstekster til EU-tilsynsforordningene og ESRB-forordningen i form av utkast til EØS-komitebeslutninger.

Uoffisielle oversettelser av utkast til EØS-komitebeslutninger følger som vedlegg til Prop.100 S (2015-2016), og innholdet i beslutningene er nærmere omtalt i Prop.100 S (2015-2016) kapittel 3.3 og 4.2.

3.5 Inkorporasjon og forskriftsbestemmelser

Departementet foreslår at EU-tilsynsforordningene og ESRB-forordningen i EØS-tilpasset form gjennomføres i en egen lov om EØS-finanstilsyn. Se utkast til inkorporasjonsbestemmelser i §§ 1 til 4 i ny lov om EØS-finanstilsyn.

Ved gjennomføring av EU-tilsynsforordningene og ESRB-forordningen i EØS-finanstilsynsloven, vil forordningene *i EØS-tilpasset form* gjelde som norsk lov etter ikrafttredelsen. Herunder vil bestemmelsene om EFTAs overvåkingsorgans vedtakskompetanse overfor markedsaktører i EØS/EFTA-statene, og vedtak fattet i samsvar med disse, være rettslig bindende overfor norske markedsaktører.

Videre foreslår departementet at det gis forskriftskompetanse til å fastsette nærmere regler til utfylling av loven, jf. utkast til lov om EØS-finanstilsyn § 6. Denne hjemmelen foreslås hovedsakelig for å kunne gjennomføre eventuelle kommende kommisjonsforordninger i forskrift.

Departementet foreslår videre en bestemmelse om at departementet i forskrift kan gjøre endringer i, herunder fastsette unntak fra, reglene i §§ 1 til 4 til

gjennomføring av Norges forpliktelser etter EØS-avtalen. Se utkast til lov om EØS-finanstilsyn § 6 annet ledd. Bakgrunnen for denne bestemmelsen i lovutkastet er at det antas å komme nye EU-rettsakter på området som innebærer endringer i EU-tilsynsforordningene og ESRB-forordningen. EU-tilsynsforordningene og ESRB-forordningen er i sin helhet gjennomført i lov, mens enkelte elementer av forordningene er av en slik art at de normalt ville vært gjennomført i forskrift. Det er sannsynlig at mange endringer vil skje gjennom rettsakter med et innhold som bør kunne gjennomføres på forskrifts nivå i norsk rett. Det vil kunne bli unødig ressurskrevende dersom alle gjennomføringer som normalt sett ville vært tatt i forskrift, må gjøres via lovendring fordi den opprinnelige forordningen i sin helhet er gjennomført ved lov. For å muliggjøre at regelverk som er gjennomført på lovs nivå, skal kunne endres ved en rettsakt gjennomført på forskrifts nivå, foreslås det en bestemmelse som gir anledning til å gjøre endringer i regelverket via endringer på forskrifts nivå. Dette vil kun være aktuelt for forskriftsregler som gis til gjennomføring av en forordning eller et direktiv som gjør endringer i regelverket. En endring av en lovbestemmelse ved forskrift har likhetstrekk med derogasjon, som innebærer at det i forskrift gis unntak fra en lovbestemmelse.

Forutsetningen for at slik endring i regelverk på lovs nivå kan tillates, er at rettsakten som gjennomføres ved forskrift, er tilstrekkelig hjemlet i lov. Dette er tilfellet hvor innholdet i rettsakten, inkludert endringsreglene for EU-tilsynsforordningene eller ESRB-forordningen, faller innenfor den lovhjemmelen forskriften er hjemlet i og eventuelt det tilhørende samtykket fra Stortinget ved vedtakelsen av hjemmelen.

Bestemmelsen vil i hovedsak kunne være aktuell i de tilfellene hvor en rettsakt gjør mindre formelle endringer i EU-tilsynsforordningene eller ESRB-forordningen, for eksempel der en forordning det vises til i EU-tilsynsforordningene eller ESRB-forordningen, blir opphevet og erstattet av en annen, slik at henvisningene i EU-tilsynsforordningene eller ESRB-forordningen må endres. Slike formalendringer vil typisk fremgå av siste bestemmelse i den nye forordningen (eks: «References to the repealed Regulation shall be construed as references to this Regulation and shall be read in accordance with the correlation table in Annex [x]»). Et annet eksempel vil være tilfeller hvor en bestemmelse i EU-tilsynsforordningene eller ESRB-forordningen som er knyttet til en spesiell forordning, oppheves ved en endring av den aktuelle forordningen.

Ved større endringer som tas inn i EØS-avtalen, typisk der det i EU vedtas en forordning som direkte angår det materielle innholdet i EU-tilsynsforordningene

eller i ESRB-forordningen, vil det være naturlig å gjennomføre dette i norsk rett ved å endre gjennomføringsbestemmelsen i loven.

3.6 Regler om taushetsplikt

3.6.1 Taushetsplikt

Departementet foreslår å lovfeste at enhver som utfører tjeneste eller arbeid for Finanstilsynet eller Norges Bank, har taushetsplikt etter reglene i EU-tilsynsforordningene og ESRB-forordningen som gjennomført i norsk rett ved inkorporasjon, jf. EØS-finanstilsynsloven §§ 1-4. Se utkast til lov om EØS-finanstilsyn § 5 første ledd første punktum. Slik taushetsplikt følger allerede av at nevnte EØS-regler gjøres til norsk lov, men er tatt med for å understreke taushetsplikten, og som bakgrunn for forslaget i annet punktum om at taushetsplikten også skal gjelde for personer og institusjoner utenfor Finanstilsynet eller Norges Bank som mottar slike opplysninger. Se utkast til lov om EØS-finanstilsyn § 5 første ledd annet punktum.

3.6.2 Opplysninger etter EU-tilsynsforordningene og ESRB-forordningen

I EU-tilsynsforordningene og ESRB-forordningen er det bestemmelser om utveksling av informasjon mellom nasjonale myndigheter og henholdsvis EU-tilsynsmyndighetene og ESRB. I EØS-tilpasset form vil disse bestemmelsene også omfatte EFTAs overvåkingsorgan og nasjonale tilsynsmyndigheter og andre nærmere angitte myndigheter i EØS/EFTA-statene. Videre kan EU-tilsynsmyndighetene i nærmere angitte tilfeller anmode markedsaktører i EØS/EFTA-statene om å gi opplysninger, jf. EU-tilsynsforordningene artikkel 35. Se nærmere beskrivelse i Prop. 100 S (2015-2016) kapittel 3.2, samt nedenfor i punkt 4.7.1 om *legal privilege*.

Aktører som anmodes om slike opplysninger vil ofte kunne være underlagt nasjonale regler om taushetsplikt. Bestemmelser om taushetsplikt pålagt markedsaktørene vil normalt inneholde unntak fra plikten når annet er bestemt i lov. Ved gjennomføringen av forordningene i EØS-tilpasset form i norsk rett, vil reglene gjelde som norsk lov, og taushetsplikt vil derfor i de fleste tilfeller ikke være til hinder for å gi opplysninger.

For å unngå tvil hos berørte aktører om at de har rett til å gi ut opplysninger etter regelverket, foreslår imidlertid departementet å presisere i loven at man uten hinder av nasjonale regler om taushetsplikt kan gi de opplysninger som

kreves eller etterspørres etter reglene i lov om EØS-finanstilsyn eller forskrifter gitt i medhold av loven. Se utkast til lov om EØS-finanstilsyn § 5 annet ledd.

3.6.3 Avgivelse av opplysninger til EFTA-domstolen

Vedtak fattet av EFTAs overvåkingsorgan etter EU-tilsynsforordningene vil kunne overprøves for EFTA-domstolen. Se nærmere om klage- og domstolskontroll i Prop. 100 S (2015-2016) kapittel 2.4.5.

EFTA-domstolen kan kreve opplysninger etter avtale mellom EØS/EFTA-statene om opprettelse av et overvåkingsorgan og en domstol («ODA»).

Departementet foreslår en bestemmelse om at taushetsplikt ikke er til hinder for at enhver kan gi EFTA-domstolen de opplysninger den kan kreve etter EØS-avtalen og ODA når EFTA-domstolen behandler en sak som angår reglene etter EU-tilsynsforordningene eller ESRB-forordningen, som inkorporert i loven. Se utkast til lov om EØS-finanstilsyn § 5 tredje ledd.

3.6.4 Utveksling av opplysninger etter annet finansmarkedsregelverk

I tillegg til utveksling av opplysninger etter EU-tilsynsforordningene og ESRB-forordningen, er det i en rekke av de øvrige kommende EØS-rettsaktene på finansmarkedsområdet bestemmelser om utveksling av opplysninger mellom nasjonale myndigheter, EU-tilsynsmyndighetene og ESRB. I EØS-tilpasset form vil disse bestemmelsen også kunne omfatte EFTAs overvåkingsorgan. EU-tilsynsmyndighetene og ESRB vil være underlagt taushetsplikt etter henholdsvis EU-tilsynsforordningene og ESRB-forordningen, men vil kunne utveksle informasjonen med tredjelandsmyndigheter og andre i den utstrekning dette følger av de aktuelle EØS-reglene.

Etter gjeldende taushetspliktsbestemmelser i finanstilsynsloven § 7 og sentralbankloven § 12 er det unntak fra henholdsvis Finanstilsynets og Norges Banks taushetsplikt for utveksling av informasjon overfor EØS-staters sentralbanker eller finanstilsynsmyndigheter. Det følger av Ot.prp. nr. 58 (2004-2005) at unntaket blant annet omfatter Den europeiske sentralbank.

Unntaket har også vært ansett å omfatte informasjonsutveksling med ESRB og EU-tilsynsmyndighetene. På bakgrunn av omfanget av informasjonsutvekslingen med EU-tilsynsmyndighetene i kommende EØS-regelverk, og for å bidra til klarhet i regelverket, foreslår departementet å innta en presisering i henholdsvis finanstilsynsloven § 7 og sentralbankloven § 12 om at unntaket fra taushetsplikt omfatter de tre EU-tilsynsmyndighetene, samt ESRB og EFTAs overvåkingsorgan. Departementet foreslår også at unntaket for

utveksling av informasjon med Den europeiske sentralbank presiseres i lovteksten. Se utkast til endring i finanstilsynsloven § 7 første ledd og sentralbankloven § 12 annet ledd.

3.7 Forvaltningslovens anvendelse

EU-tilsynsmyndighetene kan i enkelte særskilte tilfelle fatte vedtak som er bindende for medlemsstatene eller direkte bindende for finansmarkedsdeltakere i medlemsstatene. Ifølge EØS-tilpasningene er denne kompetansen lagt til EFTAs overvåkingsorgan når det gjelder EØS/EFTA-statene. Departementet legger til grunn at forvaltningsloven etter sitt virkeområde ikke kommer til anvendelse for vedtak fattet av EFTAs overvåkingsorgan.

Dette gjelder også vedtak fattet av EFTAs overvåkingsorgan i henhold til andre rettsakter som viser til EU-tilsynsforordningene artikkel 9 nr. 5, for eksempel shortsalgforordningen artikkel 28. Vedtak etter nevnte bestemmelser vil ha enkelte likhetstrekk med forskrifter ettersom de vil kunne gjelde rettigheter eller plikter til et ubestemt antall eller en ubestemt krets av personer. Regler om kunngjøring og ikrafttredelse følger imidlertid ikke forvaltningslovens regler, men er regulert i den enkelte hjemmelsbestemmelse. Dette innebærer blant annet at vedtakene settes i kraft innen nærmere angitt tidsperiode etter publisering på EFTAs overvåkingsorgans hjemmeside. Se nærmere omtale av bestemmelsene og EØS-tilpasningene i Prop. 100 S (2015-2016) kapittel 7.2 og 7.3 og 10.7. Ifølge EØS-tilpasningene skal også ESMA publisere vedtakene på sin hjemmeside.

Etter AIFM-direktivet artikkel 47 i EØS-tilpasset form, kan EFTAs overvåkingsorgan pålegge nasjonal tilsynsmyndighet i et EØS/EFTA-land å fatte et nærmere angitt vedtak, men ikke fatte vedtak direkte overfor markedsaktørene. Vedtak fattet av Finanstilsynet overfor markedsaktører for å følge opp pålegget fra EFTAs overvåkingsorgan, vil være underlagt forvaltningsloven anvendelsesområde. Se nærmere omtale av AIFM-direktivet artikkel 47 og EØS-tilpasningene i Prop. 100 S (2015-2016) kapittel 8.2 og 8.3.

4 Endringer i lov om kredittvurderingsbyråer

4.1 Bakgrunn og gjeldende rett

16. september 2009 vedtok Europaparlamentet- og Rådet forordning (EU) nr. 1060/2009 om kredittvurderingsbyråer, kalt «CRA-forordningen» (*Credit Rating Agencies Regulation*) eller «kredittvurderingsbyråforordningen».

CRA-forordningen regulerer virksomheten og tilsyn med kredittvurderingsbyråene. CRA-forordningen er innlemmet i EØS-avtalen, jf. Prop. 144 S (2011-2012), og ble gjennomført i norsk rett ved inkorporasjon i lov 20. juni 2014 nr. 30 om kredittvurderingsbyråer, som trådte i kraft 1. januar 2015. Se nærmere omtale i Prop. 87 L (2013-2014).

Noe av erfaringene fra finanskrisen var at kredittvurderingsbyråene ikke hadde virket som forventet før og under krisen. De hadde blant annet undervurdert kredittrisikoen i strukturerte kredittinstrumenter, og ikke justert kredittvurderingene etter hvert som situasjonen for utstederne og instrumentene forverret seg. Øvrig finansmarkedsregelverk i EU bygger i stor grad på kredittvurderinger. EUs første CRA-forordning innførte felles krav til kredittvurderingsbyråene for å styrke tilliten til byråene og deres vurderinger.

CRA-forordningens regulering av kredittvurderingsbyråene har følgende overordnede formål:

- sikre uavhengighet og at kredittvurderingsbyråene unngår interessekonflikter,
- forbedre kvaliteten i metodene som benyttes, og forbedre kvaliteten i kredittvurderingene,
- øke gjennomsiktigheten ved å etablere krav til utlevering av informasjon og offentliggjøring, og
- sørge for et effektivt rammeverk for registrering og tilsyn, og herunder unngå regelverksarbitrasje mellom medlemsstatene.

Da CRA-forordningen trådte i kraft i EU i desember 2009, hadde Kommisjonen allerede fremmet forslag om vesentlige endringer i forordningens bestemmelser om autorisasjon og tilsyn med kredittvurderingsbyråenes virksomhet.

Europaparlamentets- og rådsforordning (EU) nr. 513/2011 om *endring* av CRA-forordningen (CRA II) ble vedtatt 11. mai 2011.

Bakgrunnen for CRA II var at det tradisjonelle skillet mellom tilsynsmyndighetene i hjemstaten og øvrige tilsynsmyndigheter, og samordnet tilsyn i tilsynskollegier, ikke ble ansett som den mest egnede strukturen for tilsyn med kredittvurderingsbyråer. Videre var det et mål at registreringsprosessen for kredittvurderingsbyråer ble effektivisert og saksbehandlingsfristene forkortet.

Ytterligere endringer i CRA-forordningen ble vedtatt 21. mai 2013 ved Europaparlamentets- og rådsforordning (EU) nr. 462/2013 (CRA III).

CRA II og CRA III blir i høringsnotatet samlet kalt «endringsforordningene». På tidspunktet for gjennomføringen av CRA-forordningen i norsk rett var det ikke fremforhandlet EØS-tilpasninger til CRA II og CRA III, og endringsforordningene ble derfor ikke gjennomført samtidig med CRA-forordningen i lov 20. juni 2014 nr. 30 om kredittvurderingsbyråer.

I tillegg til at Europaparlamentet og Rådet har vedtatt de to endringsforordningene, har Kommisjonen vedtatt forordninger med utfyllende bestemmelser. Det er utarbeidet et utkast til en egen EØS-komiteébeslutning for å ta disse kommisjonsforordningene inn i EØS-avtalen. Departementet foreslår å gjennomføre endringsforordningene i norsk rett ved endring av lov om kredittvurderingsbyråer. Kommisjonsforordningene foreslås gjennomført i norsk rett ved inkorporasjon i forskrift fastsatt med hjemmel i den eksisterende forskriftshjemmelen i lov om kredittvurderingsbyråer. Utkast til lov- og forskriftsendringer følger nedenfor i hhv. kapittel 10.2 og 11.1.

4.2 Nærmere om innholdet i CRA II og CRA III

CRA II overfører myndigheten til å autorisere kredittvurderingsbyråer fra nasjonale tilsynsmyndigheter til Den europeiske verdipapir- og markedstilsynsmyndigheten (*The European Securities and Markets Authority* - ESMA).

Videre gir CRA II ESMA ansvar for å føre tilsyn med at reglene om kredittvurderingsbyråer i EU overholdes, og gir detaljerte regler om ESMA's tilsynsvirksomhet. ESMA's kompetanse etter CRA II er i store trekk den samme som den kompetanse nasjonale tilsynsmyndigheter normalt har overfor foretak under tilsyn. Herunder gir endringsforordningene ESMA myndighet til å gjennomføre dokumentbasert- og stedlig tilsyn. Gjennom CRA II får ESMA også myndighet til å innkreve tilsynsavgift og ilegge overtredelsesgebyr overfor private aktører.

CRA III gjør enkelte endringer i bestemmelser som berører ESMA's kompetanse, herunder mindre endringer i ESMA's adgang til å innkreve tilsynsgebyr og i ESMA's kompetanse til å ilegge overtredelsesgebyr og tvangsmulkt. Videre innføres det nye begrensninger på bruk av kredittvurderinger for reguleringsformål, definisjonen av kredittvurderinger utvides noe, og det innføres obligatorisk krav om to uavhengige vurderinger av strukturerte finansielle instrumenter og enkelte øvrige krav for utstedere av slike produkter. Det innføres videre eierbegrensningsregler og nye krav til vurdering av statsgjeld, regler om kredittvurderingsbyråenes erstatningsansvar overfor

brukere av kredittvurderinger, og nye regler om offentliggjøring av kredittvurderinger på en egen ESMA-plattform.

Uoffisielle oversettelser av CRA II og CRA III følger som vedlegg til Prop.100 S (2015-2016), og innholdet i rettsaktene er nærmere omtalt i proposisjonen kapittel 5.

CRA-forordningen som endret ved CRA II og CRA III gir Kommisjonen hjemmel til å fastsette rettsakter til gjennomføring og/eller utfylling på en rekke områder. Følgende slike kommisjonsforordninger er per i dag vedtatt:

- (EU) nr. 272/2012 – om beregning og innkreving av tilsynsavgift
- (EU) nr. 446/2012 – om innholdet i og formatet for periodisk rapportering av kredittvurderingsopplysninger
- (EU) nr. 447/2012 – om vurdering av om krav til kredittvurderingsmetoder oppfylles
- (EU) nr. 448/2012 – om framlegging av opplysninger som kredittvurderingsbyråer skal gjøre tilgjengelige i et sentralt datalager opprettet ESMA
- (EU) nr. 449/2012 – om opplysninger som kredittvurderingsbyråer skal framlegge ved søknad om registrering og tillatelse, og
- (EU) nr. 946/2012 – saksbehandlingsregler for overtredelsesgebyrer som ESMA ilegger kredittvurderingsbyråer, herunder regler for rett til forsvar og midlertidige bestemmelser.

4.3 EØS-tilpasninger

Endringsforordningene innebærer at myndighet på enkelte avgrensede områder blir overført fra nasjonalstatene til ESMA, og det er på denne bakgrunn behov for EØS-tilpasninger til forordningene.

Prinsippene for EØS-tilpasning som omtalt ovenfor i punkt 2, innebærer at *ikke-bindende tiltak* utferdige av ESMA direkte overfor nasjonale tilsynsmyndigheter og finansmarkedsdeltakere i EØS/EFTA-statene. Oppgaver og tiltak etter CRA-forordningen som *ikke* innebærer bindende vedtak eller gjelder gjennomføring av stedlige tilsyn, eller har tett tilknytning til slik kompetanse, vil på denne bakgrunn utøves av ESMA overfor finansmarkedsdeltakere i EØS/EFTA-statene (*én-pilarmodell*), mens det er EFTAs overvåkningsorgan som treffer eventuelle bindende vedtak rettet mot myndigheter og markedsaktører i EØS/EFTA-statene (*«topilar-modell»*). Slike

vedtak fra EFTAs overvåkingsorgan skal bygge på utkast fra vedkommende EU-tilsynsmyndighet.

I etterkant av enigheten om prinsippene, har Kommisjonen og EØS/EFTA-statene utarbeidet tilpasningstekster til CRA II og CRA III i form av utkast til EØS-komitebeslutninger.

Uoffisielle oversettelser av utkast til EØS-komitebeslutninger følger som vedlegg til Prop.100 S (2015-2016), og innholdet i beslutningene er nærmere omtalt i Prop.100 S (2015-2016) kapittel 5.2.

4.4 Inkorporasjonsbestemmelser

CRA I (CRA-forordningen før endringsforordningene) er gjennomført ved inkorporasjon i lov 20. juni 2014 nr. 30 om kredittvurderingsbyråer. Loven trådte i kraft 1. januar 2015. Departementet foreslår at endringsforordningene (CRA II og CRA III) i EØS-tilpasset form gjennomføres ved inkorporasjon i samme lov, ved at § 1 endres til også å omfatte disse forordningene. Se utkast til endring i § 1.

Ved gjennomføring av CRA II og CRA III i lov om kredittvurderingsbyråer § 1, vil forordningene, i EØS-tilpasset form, gjelde som norsk lov.

Markedsdeltakernes rettigheter og plikter fremgår av de inkorporerte rettsaktene. Dette omfatter også EFTAs overvåkingsorgans kompetanse til å fatte vedtak, herunder ilegge sanksjoner.

I det følgende benyttes «CRA-forordningen» i betydningen CRA-forordningen som endret ved CRA II og CRA III og i EØS-tilpasset form.

4.5 Forskriftsbestemmelser

I lov om kredittvurderingsbyråer § 2 er det gitt forskriftskompetanse til departementet for å kunne fastsette nærmere regler til utfylling av loven. Denne forskriftshjemmelen foreslås brukt til å inkorporere EØS-regler som svarer til kommisjonsforordninger som gjennomfører og/eller utfyller CRA-forordningen, jf. oppstilling ovenfor i punkt 4.2. Se utkast til ny forskrift om kredittvurderingsbyråer nedenfor i punkt 11.2.

Forskriftshjemmelen foreslås også flyttet til § 7 første ledd. Departementet foreslår videre en utvidelse av forskriftshjemmelen slik at departementet i forskrift kan gjøre endringer i, herunder fastsette unntak fra, reglene i første ledd, til gjennomføring av Norges forpliktelser etter EØS-avtalen. Se utkast til

ny § 7 annet ledd og omtale av tilsvarende bestemmelse i EØS-finanstilsynsloven ovenfor i punkt 3.5.

4.6 Nasjonal tilsynsmyndighet

Departementet foreslår at Finanstilsynet utpekes som nasjonal tilsynsmyndighet («vedkommende myndighet») etter CRA-forordningen i ny § 2 i lov om kredittvurderingsbyråer.

Etter endringsforordningene i EØS-tilpasset form overføres myndigheten til å autorisere og føre tilsyn med kredittvurderingsbyråer fra nasjonale tilsynsmyndigheter til ESMA og EFTAs overvåkingsorgan. Nasjonale tilsynsmyndigheter vil imidlertid føre tilsyn med finansinstitusjonenes og andre enheters *bruk* av kredittvurderinger. Videre vil nasjonale tilsynsmyndigheter ha øvrige oppgaver og myndighet som nærmere angitt i CRA-forordningen.

Dersom EFTAs overvåkingsorgan delegerer utvalgte oppgaver til Finanstilsynet, for eksempel å utføre stedlig tilsyn, vil Finanstilsynet få myndighet til å utføre denne spesifikke oppgaven etter bestemmelsene i CRA-forordningen.

4.7 Taushetsplikt

4.7.1 Forholdet mellom opplysningsplikt etter CRA-forordningen og nasjonale regler om taushetsplikt

EFTAs overvåkingsorgan kan pålegge kredittvurderingsbyråer og markedsaktører i EØS/EFTA-statene å gi opplysninger etter bestemmelser i CRA-forordningen som nærmere beskrevet i Prop.100 S (2015-2016) kapittel 5.2. Videre skal slike kredittvurderingsbyråer etter CRA-forordningen rapportere og avgi en betydelig mengde informasjon til ESMA.

Opplysningsplikten gjelder ikke ubegrenset. Kompetanse etter CRA-forordningen til å anmode om opplysninger, granskning eller stedlig tilsyn, kan ikke benyttes for å kreve utlevering av informasjon eller handlinger som omfattes av *legal privilege*. Dette prinsippet har kommet til uttrykk i CRA-forordningen artikkel 23a. *Legal privilege* innebærer en rett til å holde korrespondanse mellom advokat og klient konfidensielt, og det nærmere innholdet må tolkes på bakgrunn av EØS-retten.

Det følger videre av fortalen i CRA II at forordningen skal tolkes og tilpasses i samsvar med grunnleggende rettigheter og prinsipper som erkjennes i den europeiske unionens og medlemsstatenes konstitusjonelle tradisjoner, for

eksempel gjeldende trykkefrihet og ytringsfrihet for mediene. Forutsetningsvis gjelder opplysningsplikten også i EØS med de begrensninger som følger av grunnleggende rettigheter og prinsipper som erkjennes i EFTA/EØS-statene, herunder EMK, og selvinkrimineringsvernet som utviklet i EØS-retten.

Aktører som pålegges opplysningsplikt av EFTAs overvåkingsorgan (alternativt av nasjonale tilsynsmyndigheter etter delegering), eller som har plikt til å rapportere og sende informasjon til ESMA, vil ofte kunne være underlagt taushetsplikt. Bestemmelser om taushetsplikt pålagt markedsaktørene vil normalt inneholde unntak fra plikten når annet er bestemt i lov. Ved gjennomføringen av CRA-reglene i norsk rett, vil reglene om opplysningsplikt gjelde som norsk lov, og tilsvarende regler i underliggende rettsakter vil gjennomføres i forskrift med hjemmel i loven. Fordi opplysningsplikten etter CRA-forordningen er pålagt etter de nevnte reglene, vil taushetsplikt i de fleste tilfeller ikke være til hinder for å oppfylle opplysningsplikten. For å unngå tvil hos berørte aktører om at de har rett til å gi ut opplysninger etter CRA-regelverket, foreslår imidlertid departementet å presisere i loven at man uten hinder av taushetsplikt kan gi de opplysninger som kreves eller etterspørres etter reglene i kredittvurderingsbyråloven eller forskrifter gitt i medhold av loven. Dette er ment å omfatte alle opplysninger som kreves med hjemmel i CRA-reglene, herunder opplysninger gitt iht. enkel anmodning eller vedtak og rapportering av informasjon som følger direkte av CRA-regelverket, jf. utkast til ny § 3 annet ledd i lov om kredittvurderingsbyråer.

4.7.2 Myndighetenes taushetsplikt

Departementet legger til grunn at tilsynet med kredittvurderingsbyråer ikke omfattes av virkeområdet til finanstilsynsloven. Bakgrunnen for dette er at tilsynet med kredittvurderingsbyråer er lagt til EFTAs overvåkingsorgan og ESMA, og eventuelle tilsynsoppgaver for Finanstilsynet følger av delegasjon etter CRA-regelverket. Finanstilsynslovens § 7 om taushetsplikt kommer derfor ikke til anvendelse. Forvaltningsorganer vil imidlertid være underlagt taushetsplikt etter forvaltningsloven § 13, og Finanstilsynet vil som nasjonal tilsynsmyndighet også være underlagt taushetsplikt etter CRA-forordningen artikkel 32.

For å sikre tilstrekkelig fortrolighet om opplysninger etter CRA-regelverket, foreslår departementet imidlertid å lovfeste at enhver som utfører tjeneste eller arbeid for Finanstilsynet, har taushetsplikt etter reglene i CRA-forordningen som inkorporert i § 1 i loven. I tillegg foreslås det en bestemmelse om at den

som mottar slike taushetsbelagte opplysninger også er underlagt samme taushetsplikt. Se utkast til ny § 3 første ledd i lov om kredittvurderingsbyråer.

4.7.3 Avgivelse av opplysninger til EFTA-domstolen

Vedtaket fattet av EFTAs overvåkingsorgan etter CRA-forordningen vil kunne overprøves for EFTA-domstolen. Se nærmere om klage- og domstolskontroll i Prop. 100 S (2015-2016) 2.4.5.

EFTA-domstolen kan kreve opplysninger etter avtale mellom EØS/EFTA-statene om opprettelse av et overvåkingsorgan og en domstol («ODA»).

Departementet foreslår en lovbestemmelse om at taushetsplikt ikke er til hinder for at enhver kan gi EFTA-domstolen de opplysninger den kan kreve etter EØS-avtalen og ODA.

4.8 Stedlig tilsyn

Ifølge CRA-forordningen artikkel 23d jf. 23b nr.1 kan EFTAs overvåkingsorgan gjennomføre stedlig tilsyn i forretningslokalene til kredittvurderingsbyråene, kredittvurderte foretak mv. Se nærmere omtale av disse reglene i Prop.100 S (2015-2016) kapittel 5.2.

For det tilfellet stedlig tilsyn krever tillatelse fra en rettsmyndighet i samsvar med nasjonale regler, skal det søkes om slik tillatelse, og den nasjonale rettsmyndigheten skal kontrollere om vedtaket fattet av EFTAs overvåkingsorgan er ekte, jf. CRA-forordningen artikkel 23d nr. 8 og nr. 9. Dette vil være en ren autentisitetkontroll ved å undersøke at det er EFTAs overvåkingsorgan som har utstedt vedtaket. Videre skal rettsmyndigheten kontrollere at de planlagte tvangsmidlene verken er vilkårlige eller går for langt i forhold til gjenstanden for tilsynet. Ved kontrollen av om tvangsmidlene står i forhold til formålet, kan den nasjonale rettsmyndigheten be EFTAs overvåkingsorgan om nærmere forklaringer, særlig om grunnene til EFTAs overvåkingsorgans mistanke om at CRA-forordningen er overtrådt, samt hvor alvorlig den antatte overtredelsen er, og på hvilken måte den personen som er gjenstand for tvangsmidlene er innblandet. Den nasjonale rettsmyndigheten skal imidlertid ikke vurdere nødvendigheten av henholdsvis granskningen eller det stedlige tilsynet på nytt, eller kreve å få tilgang til opplysningene i EFTAs overvåkingsorgan saksmappe. Lovligheten av EFTAs overvåkingsorgans vedtak kan bare innklages for EFTA-domstolen.

Departementet forstår det slik at CRA-forordningen *tillater* at nasjonalstatene fastsetter krav til tillatelse fra nasjonal rettsmyndighet også for å gjennomføre stedlig tilsyn der personer *samtykker*, og det for øvrig ikke tillates bruk av tvangsmidler.

Departementet foreslår imidlertid ikke å innføre et krav til tillatelse fra nasjonal rettsmyndighet i nevnte tilfeller. Departementet viser til at stedlig tilsyn hos foretak under tilsyn av Finanstilsynet kan gjennomføres uten tillatelse fra rettsmyndighet når foretaket samtykker. Departementet mener det heller ikke er behov for slik tillatelse når EFTAs overvåkingsorgan gjennomfører tilsyn. Slik departementet forstår det vil før øvrig prøvingen i praksis være begrenset til en autentisitetkontroll av at det faktisk er EFTAs overvåkingsorgansom som har fattet vedtaket, når det stedlige tilsynet ikke inkluderer tvangsmidler eller assistanse fra ordensmakten. Departementet ber imidlertid om høringsinstansenes syn på spørsmålet.

Departementet foreslår imidlertid at det stilles krav om tillatelse fra nasjonal rettsmyndighet for å kunne gjennomføre stedlig tilsyn når det *ikke* foreligger samtykke, og at tingretten utpekes som nasjonal rettsmyndighet. Se utkast til ny § 4 i lov om kredittvurderingsbyråer. Vurderingen av om samtykke til stedlig tilsyn, herunder tilgang til lokaler, utlevering av dokumenter etc., er gitt, vil måtte baseres på en konkret vurdering. Det følger for øvrig av CRA-forordningen at tillatelse fra nasjonal rettsmyndighet skal kunne innhentes som et forebyggende tiltak. Omfanget av tingrettens prøving vil som omtalt over være begrenset til en kontroll av at de planlagte tvangsmidlene verken er vilkårlige eller går for langt i forhold til gjenstanden for det stedlige tilsynet.

Dersom personer motsetter seg stedlig tilsyn skal nasjonal tilsynsmyndighet yte den bistand som er nødvendig for at stedlig tilsyn skal kunne gjennomføres, og ved behov anmode om bistand fra ordensmakten eller tilsvarende, jf. CRA-forordningen artikkel 23d nr. 7. På samme måte som for selve tilsynet, kan det fastsettes nasjonale regler om krav til tillatelse fra nasjonal rettsmyndighet for å be om slik bistand.

Departementet foreslår på denne bakgrunn å lovfeste at Finanstilsynet kan kreve bistand fra politiet for å gjennomføre stedlig tilsyn, forutsatt at det foreligger en tillatelse fra tingretten til gjennomføring av det stedlige tilsynet. Se utkast til ny § 4 annet ledd i lov om kredittvurderingsbyråer.

4.9 Tele- og datatrafikk

Ifølge CRA-forordningen artikkel 23c nr. 1 bokstav e, kan EFTAs overvåkingsorgan gjennomføre granskning og herunder be om tele- og datatrafikk. Se nærmere omtale av bestemmelsen i Prop.100 S (2015-2016) kapittel 5.2.

CRA-forordningen presiserer ikke nærmere hvilke typer opplysninger som omfattes av begrepet *tele- og datatrafikk*, og fra *hvem* opplysningene kan kreves. Basert på en fortolkning av bestemmelsen i artikkel 23c nr. 1 bokstav e og den manglende presiseringen i bestemmelsen, og sett hen til uttalelser fra European Data Protection Authority,¹ legger departementet til grunn at artikkel 23c nr. 1 bokstav e *ikke* omfatter kompetanse til å kreve opplysninger direkte fra tele- og kommunikasjonsselskaper.

EFTAs overvåkingsorgan skal ifølge CRA-forordningen søke om tillatelse fra nasjonal rettsmyndighet for innhenting av tele- og datatrafikk dersom det etter nasjonal rett kreves slik tillatelse.

Begrunnelse for eventuelt å fastsette en regel om krav til tillatelse fra nasjonal rettsmyndighet for anmodning om utlevering av tele- og datatrafikk, kan være at innhenting av slike data er sensitivt og med særlige personvernrelaterte problemstillinger. Videre kan slike data innhentes fra alle som kan undergis granskning og stedlig tilsyn. Dette omfatter i tillegg til kredittvurderingsbyråene blant annet også kredittvurderte foretak. På den annen side har Finanstilsynet per i dag hjemmel til å be om tele- og datatrafikk fra foretak under tilsyn uten nærmere rettslig tillatelse. Som redegjort for over, legger departementet til grunn at EFTAs overvåkingsorgan ikke kan innhente tele- og datatrafikk direkte fra tele- og kommunikasjonsselskaper. Dersom EFTAs overvåkingsorgan innhenter tele- og datatrafikk under stedlig tilsyn uten samtykke, vil det etter forslaget som omtalt over om stedlig tilsyn, for øvrig være krav om rettens tillatelse. Departementet foreslår på denne bakgrunn *ikke* en bestemmelse om at

1

https://secure.edps.europa.eu/EDPSWEB/webdav/shared/Documents/Consultation/Opinions/2012/12-02-10_Credit_rating_agencies_EN.pdf

det kreves tillatelse fra tingretten for utlevering av tele- og datatrafikk etter CRA-forordningen artikkel 23c nr. 1 e.

4.10 Bruk av kredittvurderinger

4.10.1 Utgangspunkt

CRA-forordningen artikkel 4 nr. 1 stiller krav ved bruk av kredittvurderinger for reguleringsformål og ved henvisning til kredittvurderinger i prospekter. Reguleringsformål er definert som bruk av kredittvurderinger for det formål å overholde EØS-reglene slik de er gjennomført i medlemsstatenes nasjonale lovgivning. I motsetning til autorisasjon og tilsyn med kredittvurderingsbyråene, er det nasjonale tilsynsmyndigheter som skal føre tilsyn med finansinstitusjonenes og andre enheters bruk av kredittvurderinger, jf. CRA-forordningen artikkel 25a.

4.10.2 Sanksjoner

EØS/EFTA-statene skal fastsette bestemmelser om sanksjoner ved overtredelser av CRA-forordningen artikkel 4 nr. 1, og skal treffe alle nødvendige tiltak for å sikre at de gjennomføres, jf. CRA-forordningen artikkel 36 første ledd. De fastsatte sanksjonene skal være virkningsfulle, stå i forhold til overtredelsen og virke preventivt.

Departementet viser til at sektorlovgivningen har bestemmelser om tilsynstiltak og sanksjoner i tilfeller der institusjonene som angitt i CRA-forordningen artikkel 4 nr. 1 ikke oppfyller sine plikter etter regelverket. Finanstilsynet kan gi pålegg om retting og tilbakekalle en institusjons tillatelse ved manglende etterlevelse av regelverket. Pålegg om retting kan følges opp med løpende mulkt til retting er gjennomført. I tillegg er regelverksovertredelser i stor grad straffebelagt. Overtredelse av bestemmelsene i finansforetaksloven kan straffes med bøter eller under særlig skjerpene omstendigheter med fengsel inntil 1 år, jf. finansforetaksloven § 22-1. Straffebestemmelsene i verdipapirhandelloven kapittel 17, verdipapirfondloven kapittel 11 og lov om alternative investeringsfond kapittel 11 er imidlertid ikke like omfattende. Videre antar departementet at strafferettslig oppfølging av overtredelser av plikten til å benytte kredittvurderinger fra byråer med nødvendig tillatelse fra ESMA eller EFTAs overvåkingsorgan neppe vil være særlig praktisk.

Departementet foreslår på denne bakgrunn en bestemmelse om at Finanstilsynet kan ilegge foretak overtredelsesgebyr ved overtredelse av regler i CRA-

forordningen artikkel 4 nr. 1. Se utkast til ny § 6 første ledd. Det er i utkastet til lovbestemmelse også presisert at overtredelsesgebyr kan ilegges selv om ingen enkeltperson har utvist skyld.

Annet ledd inneholder en forskriftshjemmel, slik at det kan fastsettes regler om øvre grense for hvor stort overtredelsesgebyr som kan ilegges, samt eventuelt bestemmelser om hvilke forhold som kan vektlegges ved utmålingen og ved vurderingen av om overtredelsesgebyr skal ilegges, og eventuelt standardisert utmåling. Departementet viser for øvrig til at Justis- og beredskapsdepartementet i Prop. 62 L (2015-2016) har foreslått nye regler i forvaltningsloven og tvangsfullbyrdelsesloven mv. som følger opp Sanksjonslovutvalgets utredning i NOU 2003: 15 og som vil utfylle reglene i utkast til ny § 6.

4.10.3 Offentliggjøring av sanksjoner

EØS/EFTA-statene skal sikre at nasjonale tilsynsmyndigheter offentligjør alle sanksjonene som er iverksatt ved overtredelse av artikkel 4 nr. 1, med «mindre slik offentliggjøring kan skape alvorlig uro i finansmarkedene eller påføre de berørte parter uforholdsmessig stor skade», jf. CRA-forordningen artikkel 36 annet ledd. Dette medfører at Finanstilsynet som et utgangspunkt plikter å publisere alle nevnte sanksjonsvedtak. Når EØS-regler ikke gir plikter eller rettigheter for andre enn offentlige myndigheter, fastsettes pliktene etter norsk rett normalt ikke i lovs form. Departementet mener på denne bakgrunn at det er tilstrekkelig og hensiktsmessig at Finanstilsynets plikt til å offentliggjøre sanksjonsvedtakene fremgår av instruks. Departementet legger videre til grunn at Finanstilsynet har adgang til publisering uten lovendring.

Departementet mener at unntaket fra offentliggjøring, dersom dette kan føre til «alvorlig uro i finansmarkedene eller påføre de berørte parter uforholdsmessig stor skade», krever at slike opplysninger underlegges taushetsplikt. Bakgrunnen for denne oppfatningen er at EFTAs overvåkingsorgan tidligere har uttalt om en tilsvarende bestemmelse i artikkel 14 nr. 4 i direktiv 2003/6 EF at unntaket må anses å innebære en plikt for Finanstilsynet å unnta opplysningene, ikke en rett. Departementet foreslår på denne bakgrunn at det inntas en egen taushetspliktsbestemmelse i kredittvurderingsbyråloven om forholdet. Se utkast til § 6 tredje ledd.

4.11 Tvangsfullbyrdelse

EFTAs overvåkingsorgans vedtak om overtredelsesgebyr og tvangsmulkt skal ifølge CRA-forordningen artikkel 36d nr. 3 kunne tvangsfullbyrdes.

Tvangsfullbyrdelse skal følge nasjonale sivilprosessrettslige bestemmelser.

Vedtak om tvangsfullbyrdelse skal kunne skje uten annen formalitet enn kontroll av at vedtaket er ekte. Når disse formalitetene er oppfylt på anmodning fra den berørte part, kan sistnevnte gjennomføre tvangsfullbyrdelsen i samsvar med nasjonal lovgivning ved å bringe saken inn for det kompetente organ.

Tvangsfullbyrdelsen kan utsettes bare etter vedtak truffet av EFTA-domstolen. Klager over påståtte uregelmessigheter i forbindelse med gjennomføringen av tvangsfullbyrdelser skal imidlertid være underlagt nasjonale domstolars domsmyndighet.

Etter departementets oppfatning vil EFTAs overvåkingsorgans vedtak om overtredelsesgebyr og tvangsmulkt ha tilstrekkelig hjemmel som tvangsgrunnlag allerede med bestemmelsen i CRA-forordningen, som gjennomført ved inkorporasjon i lov om kredittvurderingsbyråer, i kombinasjon med EØS-avtalen artikkel 110 og tvfbl. § 4-1 andre ledd bokstav h. CRA-forordningen artikkel 36d angir reglene for tvangsfullbyrdelse i disse tilfellene. Når bestemmelsen blir norsk lov ved gjennomføringen, blir det en *lex specialis* i forhold til tvangsfullbyrdelsesloven. I tillegg følger det av de generelle forrangsreglene for EØS-regler at det vil være CRA-reglene som gjelder i dette tilfellet.

Videre skal EØS/EFTA statene utpeke en myndighet som skal overprøve om et vedtak fra EFTAs overvåkingsorgan om overtredelsesgebyr eller tvangsmulkt er ekte. Den overprøving som skal gjøres er svært begrenset, og en domstolsprøving fremstår ikke som hensiktsmessig. Departementet foreslår at Finanstilsynet utpekes som vedkommende myndighet for ekthetskontroll etter CRA-forordningen artikkel 36d. Se utkast til ny § 5.

5 Endringer i lov om forvaltning av alternative investeringsfond og tilhørende forskrift

5.1 Bakgrunn og gjeldende rett

Alternative investeringsfond kan noe forenklet beskrives som innretninger for kollektive investeringer uten de samme begrensninger i investeringsadgangen som gjelder for fond som reguleres i henhold til EUs UCITS-regelverk. Direktiv 2011/61/EF (*Alternative Fund Managers Directive*, «AIFM-direktivet»)

regulerer forvaltere av alternative investeringsfond og markedsføring av slike fond. Direktivet ble vedtatt i EU 8. juni 2011, og frist for gjennomføring i nasjonal rett i EU var 22. juli 2013.

AIFM-direktivet gir Kommisjonen hjemmel til å fastsette rettsakter til gjennomføring og/eller utfylling på en rekke områder. Følgende slike kommisjonsforordninger er per i dag vedtatt:

- (EU) nr. 231/2013 om utfylling av europaparlaments- og rådsdirektiv 2011/61(EU) når det gjelder unntak, allmenne driftsvilkår, depotmottakere, finansiell giring, åpenhet og tilsyn
- (EU) nr. 447/2013 om fastsettelse av framgangsmåten for AIF-forvaltere som velger å bli omfattet av europaparlaments- og rådsdirektiv 2011/61(EU)
- (EU) nr. 448/2013 om fastsettelse av en framgangsmåte for å bestemme referansemedlemsstaten for en AIF-forvalter etablert i en tredjestat i henhold til europaparlaments- og rådsdirektiv 2011/61/EU)
- (EU) nr. 694/2014 om utfylling av europaparlaments- og rådsdirektiv 2011/61(EU) med hensyn til tekniske reguleringsstandarder for å fastsette typer av forvaltere av alternative investeringsfond.
- (EU) nr. 2015/514 om de opplysninger vedkommende myndigheter skal oversende til Den europeiske verdipapir- og markedstilsynsmyndighet i henhold til artikkel 67 nr. 3 i europaparlaments- og rådsdirektiv 2011/61/EU

Det er utarbeidet utkast til EØS-komiteebeslutning om å ta inn AIFM-direktivet og kommisjonsforordningene i EØS-avtalen. Det vises til nærmere omtale i Prop. S 100 (2015-2016) kapittel 8.

Stortinget vedtok i juni 2014 lovregler som gjennomfører de forventede nye EØS-reglene som svarer til AIFM-direktivet, jf. lov 20. juni 2014 nr. 28 om forvaltning av alternative investeringsfond (AIF-loven). Loven trådte i kraft 1. juli 2014. Finansdepartementet har fastsatt nærmere regler som utfyller AIF-loven i forskrift, jf. forskrift 26. juni 2014 nr. 877 til lov om forvaltning av alternative investeringsfond. AIF-loven bygger på departementets forslag i Prop. 77 L (2013-2014), Lov om forvaltning av alternative investeringsfond, som igjen bygger på en rapport fra en arbeidsgruppe nedsatt av Finanstilsynet og høringen av denne våren 2013.

De delene av AIFM-direktivet som omhandler ESMA er hittil ikke reflektert i det norske regelverket. I Prop. 77 L (2013-2014) kapittel 2.1 uttalte departementet:

Direktiv 2011/61/EU (AIFMD) ble vedtatt i EU 8. juni 2011, og frist for gjennomføring i nasjonal rett i EU var 22. juli 2013. Direktivet er foreløpig ikke tatt inn i EØS-avtalen. Årsaken er at den nye europeiske tilsynsmyndigheten på verdipapiriområdet, ESMA, som er etablert gjennom forordning 1095/2010, forutsettes å ha overnasjonal kompetanse i nærmere angitte tilfelle. Disse spørsmålene må løses på generelt, horisontalt plan før rettsakten som etablerer ESMA samt AIFMD kan tas inn i EØS-avtalen. I proposisjonen her foreslås det endringer som vil gjennomføre antatt fremtidige EØS-forpliktelser, men det foreslås ikke lovbestemmelser til gjennomføring av bestemmelser i AIFMD som tillegger ESMA overnasjonal kompetanse.

De delene av AIFM-direktivet som ikke knytter seg til ESMA, der AIF-loven og tilhørende forskrift allerede inneholder regler som tilsvarer AIFM-direktivet og gjennomføringsrettsakter til direktivet, vil ikke bli omtalt nærmere i det følgende.

5.2 Nærmere om AIFM-direktivet artikkel 47

AIFM-direktivet artikkel 47 inneholder en særskilt bestemmelse om ESMA's kompetanse. Ifølge AIFM-direktivet artikkel 47 nr. 1 kan ESMA gi retningslinjer for kompetente myndigheter i Unionen på visse områder.

Etter artikkel 47 nr. 4 kan ESMA, i samsvar med ESMA-forordningen artikkel 9 nr. 5, anmode nasjonal tilsynsmyndighet (Finanstilsynet) om å iverksette ett eller flere av følgende tiltak:

- a) Forby markedsføring i Unionen av andeler i alternative investeringsfond der enten forvalteren eller fondet er etablert i en tredjestat dersom forvalteren ikke har tillatelse etter artikkel 37, ikke har gitt melding etter artikkel 35, 39 og 40, eller ikke har tillatelse fra den aktuelle medlemsstaten etter artikkel 42.
- b) Innføre restriksjoner for forvaltere etablert i en tredjestat når det gjelder forvaltningen av et alternativt investeringsfond hvis det foreligger for høy grenseoverskridende risikokonsentrasjon på et bestemt marked.
- c) Innføre restriksjoner for forvaltere etablert i en tredjestat når det gjelder forvaltningen av et alternativt investeringsfond dersom virksomheten potensielt utgjør en viktig kilde til motpartsrisiko for en kredittinstitusjon eller andre systemrelevante institusjoner.

Nærmere vilkår for at ESMA skal kunne be nasjonal tilsynsmyndighet om å iverksette de nevnte tiltakene, fremgår av AIFM-direktivet artikkel 47 nr. 5. For det første må det foreligge en vesentlig trussel mot finansmarkedenes korrekte funksjon og integritet, eller mot stabiliteten til hele eller deler av det finansielle systemet i Unionen, som er forårsaket eller forverret av den aktuelle forvalterens virksomhet, og problemet må ha grenseoverskridende implikasjoner. For det andre må nasjonal tilsynsmyndighet ha unnlatt å iverksette tiltak som imøtegår trusselen, eller tiltakene har ikke i tilstrekkelig grad imøtegått trusselen.

AIFM-direktivet artikkel 47 nr. 6 inneholder krav til tiltakene som nasjonal tilsynsmyndighet skal iverksette etter artikkel 47 nr. 4. For det første skal tiltakene effektivt imøtegå trusselen mot finansmarkedenes korrekte funksjon og integritet, eller mot stabiliteten til hele eller deler av Unionens finansielle system, eller vesentlig forbedre de kompetente myndigheters mulighet til å overvåke trusselen. For det andre må tiltakene ikke skape risiko for regelverksarbitrasje. For det tredje må tiltakene ikke skade finansmarkedenes effektivitet, herunder redusere markedenes likviditet eller skape usikkerhet for markedsaktørene på en måte som ikke står i forhold til tiltakets fordeler.

Ifølge AIFM-direktivet artikkel 47 nr. 7 skal ESMA rådføre seg med ESRB og andre relevante myndigheter. Videre skal ESMA etter artikkel 47 nr. 8 informere om sine beslutninger om å be kompetente myndigheter å iverksette tiltak som nevnt i artikkel 47 nr. 4. ESMA skal gjennomgå de tiltak som er vedtatt minst hver tredje måned, jf. artikkel 47 nr. 9. Dersom et tiltak ikke fornyes, utløper det automatisk etter tre måneder. Reglene i artikkel 47 nr. 5 til nr. 8 gjelder tilsvarende ved fornyelse. Nasjonal tilsynsmyndighet i forvalterens referansestat kan ifølge AIFM-direktivet artikkel 47 nr. 10 be ESMA om å revurdere sine beslutninger. Da gjelder framgangsmåten som er beskrevet i ESMA-forordningen artikkel 44 nr. 1.

Ifølge AIFM-direktivet artikkel 47 nr. 2 skal alle som arbeider eller har arbeidet for ESMA, nasjonal tilsynsmyndighet, og alle som ESMA har delegert oppgaver til, herunder sakkyndige og revisorer, ha taushetsplikt. Opplysninger som er underlagt taushetsplikt må ikke gis videre til noen annen person eller myndighet, unntatt når dette er nødvendig i forbindelse med rettergang. Videre fremgår det av AIFM-direktivet artikkel 47 nr. 3 at alle opplysninger som i henhold til AIFM-direktivet utveksles mellom ESMA, nasjonal tilsynsmyndigheter, EBA, EIOPA og ESRB anses som fortrolige, unntatt dersom en av de nevnte myndigheter på tidspunktet for oversending av opplysningene angir at de kan gis videre, eller når dette er nødvendig i forbindelse med rettergang.

5.3 Utkast til konkrete EØS-tilpasninger

Kommisjonen og EØS/EFTA-statene har utarbeidet tilpasningstekster til AIFM-direktivet og tilhørende rettsakter i form av EØS-komitébeslutning.

Innholdet i beslutningen er nærmere omtalt i Prop.100 S (2015-2016) kapittel 8.3, og det vises til fremstillingen der. Der fremgår blant annet at henvisningen til ESMA i AIFM-direktivet artikkel 47 er erstattet med EFTAs overvåkingsorgan når det gjelder EØS/EFTA-statene i de deler av bestemmelsen som gir kompetanse til å fatte vedtak.

Det er klarlagt under forhandlingene med Kommisjonen at AIFM-direktivet artikkel 47 kun gir kompetanse til å fatte vedtak som binder nasjonale tilsynsmyndigheter. Det vil dermed være nasjonale tilsynsmyndigheter, og ikke EFTAs overvåkingsorgan, som treffer vedtaket overfor markedsaktørene.

5.4 Departementets vurdering

Henvisningene i AIFM-direktivet (for eksempel artikkel 4 nr. 4 annet avsnitt og artikkel 7 nr. 6 annet avsnitt) til ESMA-forordningen artikkel 10-14 og artikkel 15, der ESMA gis kompetanse til å utarbeide utkast til utfyllende regelverk som skal vedtas av Kommisjonen, krever etter departementets vurdering ikke endringer i AIF-loven eller tilhørende forskrift. Se nærmere i Prop. 100 S (2015-2016) kapittel 3.2.1.3.

Flere steder i AIFM-direktivet (for eksempel artikkel 21 nr. 6 og artikkel 42 nr. 1) er det referert til at nasjonale tilsynsmyndigheter ved uenighet kan henvise saken til ESMA etter artikkel 19 i ESMA-forordningen (forordning 1095/2010). ESMA-forordningen artikkel 19 inneholder bestemmelser om løsning av tvister mellom nasjonale tilsynsmyndigheter i grensekryssende situasjoner og tverrterritorielle tvister, se nærmere om dette i Prop. 100 S (2015-2016) kapittel 3.2.1.7 og kapittel 3.3.2.12. Disse bestemmelsene regulerer forholdet mellom Finanstilsynet, utenlandske tilsynsmyndigheter og ESMA. Tilpasningstekstene til ESMA-forordningen vil regulere rollen til EFTAs overvåkingsorgan i disse sakene. Departementet viser til at når EØS-regler ikke gir plikter eller rettigheter for andre enn offentlige myndigheter, fastsettes pliktene etter norsk rett normalt ikke i lovs form. Det foreslås derfor ikke endringer i AIF-loven eller forskriften på dette punkt.

Når det gjelder bestemmelsene om taushetsplikt og informasjonsutveksling mellom myndigheter i AIFM-direktivet artikkel 47 nr. 2 og nr. 3, artikkel 53 nr. 2 og øvrige bestemmelser om informasjonsutveksling, foreslår departementet en

ny bestemmelse i AIF-loven § 9-5 annet ledd. Bestemmelsen vil gi enhver som utfører tjeneste for Finanstilsynet eller departementet taushetsplikt overfor uvedkommende for opplysninger som utveksles mellom nevnte myndigheter og EFTAs overvåkingsorgan, EBA, EIOPA, ESMA og ESRB etter AIF-loven og tilhørende forskrifter, unntatt når vedkommende myndighet på det tidspunkt den oversender opplysningene angir at de kan gis videre, eller når dette er nødvendig i forbindelse med rettergang. Slik taushetsplikt vil i stor utstrekning allerede følge av forvaltningsloven § 13 og finanstilsynsloven § 7, men bestemmelsen er foreslått for å klargjøre taushetsplikten, og for å dekke eventuelle avvik i rekkevidden av nevnte taushetspliktsbestemmelser og AFIM-direktivets bestemmelser.

Videre foreslår departementet en ny bestemmelse i AIF-loven § 9-6, som klargjør at Finanstilsynet kan videreformidle opplysninger mottatt i henhold til AIF-loven og forskrifter til EFTAs overvåkingsorgan, de tre EU-tilsynsmyndighetene og ESRB. Bakgrunnen for bestemmelsen er at slik informasjonsutveksling indirekte vil kunne påvirke rekkevidden av Finanstilsynet taushetsplikt og derved markedsaktørenes rettsforhold, jf. unntak fra Finanstilsynets taushetsplikt for slik informasjonsutveksling etter finanstilsynsloven § 7 som omtalt ovenfor i punkt 3.6.4. Plikten for Finanstilsynet til slik informasjonsutveksling følger av EØS-reglene som svarer til AIFM-direktivet uten ytterligere gjennomføring i norsk rett.

Når det gjelder den særskilte inngreps hjemmelen i AIFM-direktivet artikkel 47 nr. 4 følgende, viser departementet til at bestemmelsen kun gir EFTAs overvåkingsorgan kompetanse til å fatte vedtak som binder nasjonale tilsynsmyndigheter, og at det vil være Finanstilsynet som treffer vedtaket overfor markedsaktørene. Finanstilsynet har ifølge AIF-loven § 10-2 første ledd hjemmel til å pålegge forvaltere etablert utenfor EØS som markedsfører et alternativt investeringsfond i Norge i strid med AIF-loven § 6-5 retting, herunder opphør av virksomhet her i landet. For å klargjøre at Finanstilsynet har hjemmel til å kunne fatte vedtak overfor markedsaktører etter anmodning fra EFTAs overvåkingsorgan i de situasjonene som er beskrevet i AFM-direktivet artikkel 47 nr. 4 bokstav a, og for å presisere vilkårene, foreslår imidlertid departementet en særskilt hjemmel i AIF-loven ny § 10-5. Ifølge lovforslaget § 10-5 første ledd bokstav a vil Finanstilsynet for det første kunne forby markedsføring i Norge av andeler i alternative investeringsfond der en forvalter som er etablert utenfor EØS ikke har tillatelse til å markedsføre andelene i fondet etter AIF-loven § 6-5. AIF-loven § 6-5 gjennomfører EØS-forpliktelser som tilsvarer AIFM-direktivet artikkel 42. For ordens skyld gjør departementet

oppmerksom på at i AIFM-direktivet artikkel 47 nr. 4 bokstav a er det også vist til AIFM-direktivet artikkel 35, 39 og 40, i tillegg til artikkel 42. Artikkel 35, 39 og 40 har foreløpig ikke trådt i kraft i EU, og ikrafttredelse er betinget av prosesser som beskrevet i AIFM-direktivet artikkel 67. Det er foreløpig ikke gitt norske regler som gjennomfører EØS-forpliktelser som tilsvarer AIFM-direktivet art. 35, 39 og 40. Departementet foreslår derfor at inngrepshjemmelen i AIF-loven § 10-5 første ledd bokstav a foreløpig kun skal gjelde ved markedsføring i strid med AIF-loven § 6-5.

Videre vil Finanstilsynet ifølge forslaget til ny § 10-5 første ledd bokstav b og c i AIF-loven kunne pålegge forvaltere etablert utenfor EØS restriksjoner når det gjelder forvaltningen av et alternativt investeringsfond i situasjoner som beskrevet i AIFM-direktivet artikkel 47 nr. 4 bokstav b og c. Bestemmelsene i AIFM-direktivet artikkel 37 og 41 om adgang for forvaltere etablert utenfor Unionen til å forvalte alternative investeringsfond i Unionen har ikke trådt i kraft i EU ennå, og ikrafttredelse er betinget av prosesser som beskrevet i AIFM-direktivet artikkel 67. AIF-loven inneholder ikke regler som gjennomfører de delene av AIFM-direktivet som ikke har trådt i kraft i EU. Departementet legger derfor til grunn at det foreløpig vil være lite praktisk med pålegg som foreslått i AIF-loven første ledd bokstav b og c. Departementet foreslår videre at vilkårene for at Finanstilsynet skal kunne fatte vedtak overfor forvalterne lovfestes i utkastet til § 10-5 annet ledd. Bestemmelsen vil reflektere AIFM-direktivet art. 47 nr. 6.

Departementet antar at det ikke er nødvendig med særskilte bestemmelser til gjennomføring av EØS-forpliktelser som tilsvarer AIFM-direktivet art. 47 nr. 5. Bestemmelsen oppstiller vilkår som må være oppfylt for at EFTAs overvåkingsorgan skal kunne anmode Finanstilsynet om å fatte vedtak overfor en forvalter. Siden bestemmelsen kun omhandler forholdet mellom nasjonale myndigheter og internasjonale organer, foreslås det ikke særskilte gjennomføringsbestemmelser i AIF-loven på dette punkt. Tilsvarende gjelder bestemmelsene i AIFM-direktivet artikkel 47 nr. 7 til 10.

5.5 Forskrift til lov om forvaltning av alternative investeringsfond

Departementet foreslår at EØS-regler som svarer til kommisjonsforordninger som gjennomfører og/eller utfyller AIFM-direktivet, jf. opplisting ovenfor i punkt 5.1, gjennomføres ved inkorporasjon i forskrift om alternative investeringsfond. Se utkast til §§ 8-1 til 8-5. Nåværende §§ 8-1 til 8-3 oppheves.

Kommisjonsforordning (EU) nr. 448/2013 om fastsettelse av referansemedlemsstat for forvaltere som er etablert utenfor EØS utfyller regler i AIFM-direktivet som foreløpig ikke har trådt i kraft i EU. Siden forordninger skal gjennomføres «som sådan», foreslår departementet likevel at fremtidige EØS-forpliktelser som tilsvarer forordningen gjennomføres i sin helhet.

6 Shortsalg

6.1 Innledning

Europaparlament- og rådsforordning (EU) nr. 236/2012 om shortsalg og visse sider ved kredittbytteavtaler (shortsalgforordningen) ble vedtatt 14. mars 2012, og trådte i kraft i EU 1. november 2012.

Med *shortsalg* menes normalt salg av et finansielt instrument som selgeren ikke eier på det tidspunkt salgsavtalen inngås. Shortsalg og andre «korte posisjoner» spiller en viktig rolle i finansmarkedet, ettersom det kan bidra til en effektiv prisdannelse og økt markedslivviditet. Det finnes imidlertid en bekymring for at shortsalg i forbindelse med betydelig finansiell uro kan forverre fallet i aksjekursene og skape systemrisiko.

Shortsalgforordningens formål er økt innsyn i forbindelse med betydelige korte nettoposisjoner i visse finansielle instrumenter, ved at det innføres ensartede rapporteringsforpliktelser for en rekke finansielle instrument i hele EU. Videre er formålet å redusere risikoen for oppgjørsfeil, volatilitet og annen risiko forbundet med udekket shortsalg.

Shortsalgforordningen berører i utgangspunktet alle finansielle instrumenter, men inneholder særskilte regler for enkelte nærmere angitte finansielle instrumenter. Forordningen inneholder bl.a. et generelt forbud mot udekket shortsalg av aksjer og statspapirer. Dette er begrunnet ut fra den oppgjørsrisiko og volatilitet udekkede shortsalg i slike instrumenter kan medføre. Forordningen forbyr også investorer å ha udekkede posisjoner i kredittbytteavtaler.

Forordningens bestemmelser søker å sikre gjennomsiktighet i markedet ved krav om at korte nettoposisjoner offentliggjøres, og introduserer krav om at investorer melder til tilsynsmyndighetene posisjoner som overstiger 0,2 % av verdien av et enkelt-selskaps aksjekapital. Overstiger shortposisjonen 0,5 %, skal myndighetene offentliggjøre dette til markedet. For shortposisjoner i

medlemsstatenes statspapirer, herunder shortposisjoner oppnådd gjennom kredittbytteavtaler, er det opplysningskrav kun til nasjonal tilsynsmyndighet.

Videre gir forordningen nasjonale tilsynsmyndigheter kompetanse til i ekstraordinære markedssituasjoner å forby eller begrense visse former for shortsalg eller lignende transaksjoner som ellers er lovlig, for å bidra til å redusere systemrisiko og opprettholde tilliten til markedet. I slike situasjoner skal shortsalgforordningen også sikre samarbeid, dels mellom nasjonale tilsynsmyndigheter og dels mellom nasjonale myndigheter og ESMA, og ESMA er gitt en koordinerende rolle.

Shortsalgforordningen gir Kommisjonen hjemmel til å fastsette rettsakter til gjennomføring og/eller utfylling på en rekke områder. Følgende slike kommisjonsforordninger er per i dag vedtatt:

- (EU) nr. 826/2012 om utfylling av shortsalgforordningen med hensyn til tekniske reguleringsstandarder for krav til melding og offentliggjøring av korte nettoposisjoner, de nærmere opplysninger som skal oversendes til Den europeiske verdipapir- og markedstilsynsmyndighet om korte nettoposisjoner, og metoden for beregning av omsetning for å bestemme hvilke aksjer som sial unntas.
- (EU) nr. 827/2012 om tekniske gjennomføringsstandarder for metodene for offentliggjøring av nettoposisjoner i aksjer, for formatet på opplysningene som skal oversendes til Den europeiske verdipapir- og markedstilsynsmyndighet om korte nettoposisjoner, for typer av avtaler, ordninger og tiltak for tilstrekkelig å sikre at aksjer eller statspapirer er tilgjengelig for oppgjør, samt for dato og periode for å bestemme hovedhandelsplassen for en aksje i henhold til shortsalgforordningen.
- (EU) nr. 918/2012 om utfylling av shortsalgforordningen med hensyn til definisjoner, beregning av korte nettoposisjoner, dekkende kredittbytteavtaler for statspapirer, terskler for melding, likviditetsterskler for oppheving av begrensinger, betydelige verdifall for finansielle instrumenter og uønskede hendelser
- (EU) nr. 919/2012 om utfylling av shortsalgforordningen med hensyn til tekniske reguleringsstandarder for metoden for beregning av verdifall for likvide aksjer og andre finansielle instrumenter.
- (EU) nr. 97/2015 om retting av delegert forordning (EU) nr. 918/2012 med hensyn til meldingen om betydelige korte nettoposisjoner i statspapirer.

Finanstilsynet har i *høringsnotat fra 2013* beskrevet shortsalgforordningen og kommisjonsforordningene, og utarbeidet utkast til endringer i verdipapirhandelloven for gjennomføring av shortsalgforordningen. Høringsnotatet er vedlagt her som vedlegg 1.

Bakgrunnen for at saken ikke har vært sendt på høring tidligere er at shortsalgforordningen inneholder henvisninger til ESMA, og at ESMA er gitt kompetanse til å fatte vedtak med virkning overfor markedsaktører på nærmere angitte vilkår etter shortsalgforordningen artikkel 28. Dette innebærer at myndighet på enkelte avgrensede områder blir overført fra nasjonalstatene til ESMA, og det har derfor vært nødvendig å avvente utforming av EØS-tilpasning til EUs finanstilsynssystem før endelig utforming av utkast til nasjonal gjennomføringslovgivning.

6.2 Nærmere om ESMA's myndighet

Shortsalgforordningen har utfyllende regler om ESMA's kompetanse til å megle mellom nasjonale tilsynsmyndigheter. Videre kan ESMA ifølge shortsalgforordningen artikkel 28 på nærmere angitte vilkår kreve at fysiske eller juridiske personer gir informasjon eller offentliggjør shortsalgposisjoner, eller forby, eller innføre vilkår for, gjennomføring av shortsalg. Det følger av shortsalgforordningen artikkel 28 at kompetansen skal utøves i samsvar med artikkel 9 nr. 5 i ESMA-forordningen.

ESMA skal treffe et vedtak som nevnt under shortsalgforordningen bare dersom tiltakene omhandler en trussel mot finansmarkedenes ordnede virkemåte og integritet, eller mot stabiliteten i hele eller deler av finanssystemet i Unionen, som har følger over landegrensene, og nasjonale tilsynsmyndigheter ikke har truffet tilstrekkelige tiltak for å avverge trusselen.

Kommisjonen og EØS/EFTA-statene har utarbeidet utkast til EØS-tilpasningstekster.

Shortsalgforordningen artikkel 28 og EØS-tilpasningene er nærmere omtalt i Prop.100 S (2015-2016) (se kapittel 7.2.2 og 7.3.2.1).

Ifølge tilpasning til shortsalgforordningen artikkel 28 jf. ESMA-forordningen artikkel 9 nr. 5, er det EFTAs overvåkingsorgan, ikke ESMA, som fattet vedtak når det gjelder EØS/EFTA-statene. Vedtaket skal treffes uten ugrunnet opphold basert på utkast utarbeidet av ESMA.

Videre vil vedtak fattet av EFTAs overvåkingsorgan etter tilpasningen tre i kraft ved publisering på nettsiden til EFTAs overvåkingsorgan, i stedet for ESMA's

nettside. ESMA skal imidlertid publisere en henvisning til meldingen fra EFTAs overvåkingsorgan for å sikre at vedtaket blir kjent i hele EØS.

6.3 Departementets vurdering

Departementets utkast til lov- og forskriftsendringer følger nedenfor i punkt 10.4 og 11.3.

I departementets lovforslag er det gjort enkelte tekniske endringer sammenliknet med Finanstilsynets høringsnotat. I tillegg har departementet foreslått at nytt fjerde ledd i utkast til verdipapirhandelloven § 3-14 omfatter en særlig forskriftshjemmel som muliggjør at senere mindre endringer i shortsalgforordningen kan gjennomføres på forskrifts nivå i norsk rett. Bakgrunnen for dette forslaget er at det vil kunne bli unødig tidskrevende og ressurskrevende dersom alle mindre, eksempelvis tekniske, endringer i shortsalgforordningen skulle gjennomføres ved lovendring. Se nærmere omtale ovenfor i punkt 3.5.

Departementet foreslår at EØS-regler som svarer til kommisjonsforordningene, jf. opplisting ovenfor i punkt 6.1, gjennomføres ved inkorporasjon i verdipapirforskriften. Se utkast til del 2, kapittel 3, nytt III (§§ 3-16 til 3-19).

7 EMIR

7.1 Innledning

Europaparlament- og rådsforordning (EU) nr. 648/2012 om OTC-derivater, sentrale motparter og transaksjonsregistre (EMIR) ble vedtatt 4. juli 2012, og trådte i kraft i EU 16. august 2012.

Formålet med EMIR er å øke transparensten i derivatmarkedet for å identifisere og motvirke motpartsrisiko på markedet, og på den måten bidra til finansiell stabilitet.

Forordningen innebærer kort oppsummert nye regler om clearing og rapportering av handel med OTC-derivater. Det innføres en plikt til å benytte sentral motpart som er godkjent i henhold til forordningen ved alle handler med nærmere bestemte klasser av OTC-derivater. At handelen skjer gjennom en sentral motpart reduserer motpartsrisikoen ved at den sentrale motparten trer inn i handelen, og blir motpart overfor henholdsvis kjøper og selger i transaksjonen. Kommisjonen skal fastsette hvilke OTC-derivater som blir omfattet av clearingplikten. Clearingplikten gjelder alle finansielle motparter. Ikke-

finansielle motparter får clearingplikt etter nærmere regler. Videre innføres krav til risikoreducerende tiltak der clearing ikke er tilgjengelig. Det fastsettes virksomhetsregler for sentrale motparter med krav om at alle sentrale motparter skal ha autorisasjon og underlegges nærmere regler med krav til organisasjon, virksomhet og soliditet. I tillegg innføres krav om rapportering til transaksjonsregistre for handel med derivater. Denne plikten gjelder både for derivater som handles på en markeds plass, og for de som handles utenfor (OTC-derivater).

EMIR legger autorisasjon av og tilsyn med transaksjonsregistre til ESMA. For tilsynsoppgaver som etter EMIR ikke er lagt til ESMA krever forordningen at hvert medlemsland skal utpeke en nasjonal tilsynsmyndighet («vedkommende myndighet») som skal utføre en rekke oppgaver innenfor EMIR. Det er foreslått at denne funksjonen fylles av Finanstilsynet.

EMIR er, i tillegg til omtalen i Prop. S 100 (2015-2016) kapittel 6, nærmere omtalt i arbeidsgrupperapporter fra 2013 som beskrevet nedenfor, og i Prop. 87 L (2013-2014) kapittel 3.

En arbeidsgruppe nedsatt av Finanstilsynet utarbeidet i 2013 to rapporter om gjennomføring av EMIR i norsk rett.

Delrapport 1 ble avlevert 22. mars 2013, og omhandlet gjennomføring av regler for sentrale motparter i verdipapirhandelloven som tilsvarer det som ville ha vært gjeldende for disse institusjonene dersom EMIR på daværende tidspunkt var tatt inn i EØS-avtalen og gjennomført i norsk rett. Delrapporten omfattet ikke EMIRs regler for plikt til å benytte sentral motpart ved handel i OTC-derivater. Delrapport 1 ble fulgt opp ved lovendring 20. juni 2014 jf. Prop.87 L (2013-2014) og Innst. 256 L (2013-2014). Det ble gjennomført endringer i verdipapirhandellovens regler om sentrale motparter (tidligere oppgjørssentraler) som svarer til reglene i EMIR om sentrale motparter. Formålet var å etablere norske regler som er likeverdige med virksomhetsreglene for sentrale motparter som følger av EMIR, og derved legge til rette for fortsatt adgang til EU-markedet for norske sentrale motparter, inntil forordningen kunne innlemmes i EØS-avtalen og gjennomføres i norsk rett.

Delrapport 2 ble avlevert 20. desember 2013 og omhandlet full gjennomføring av EMIR i Norge. Delrapport 2 inneholder både utkast til inkorporasjonsbestemmelse i norsk rett for forordningen, og andre nødvendige tilpasninger i norsk rett. Arbeidsgruppens rapport 2 er vedlagt høringsnotatet her som vedlegg 2.

Det fulle utkastet til gjennomføring av EMIR i norsk rett har ikke vært sendt på høring tidligere. EMIR legger kompetanse til ESMA, bl.a. utfyllende regler om ESMA's kompetanse til å megle mellom nasjonale tilsynsmyndigheter. Videre er ESMA gitt kompetanse til å autorisere og føre tilsyn med transaksjonsregistre under EMIR. Dette innebærer at myndighet på enkelte avgrensede områder blir overført fra nasjonalstatene til ESMA, og det har derfor vært nødvendig å avvente utforming av EØS-tilpasning til EUs finanstilsynssystem før endelig utforming av utkast til nasjonal gjennomføringslovgivning.

Kommisjonen og EØS/EFTA-statene har utarbeidet tilpasningstekster, herunder tilpasninger til reglene om transaksjonsregistre i EMIR. Det vises til omtale av utkastene til EØS-komiteébeslutninger i Prop.100 S (2015-2016) kapittel 6.3.

7.2 Departementets vurdering

Finansdepartementet har utarbeidet et revidert lovutkast for gjennomføring av EMIR i norsk rett, som erstatter arbeidsgruppens utkast til lovregler.

Departementets utkast ligger nær arbeidsgruppens forslag. Sammenlignet med arbeidsgruppens utkast er lovforslaget oppdatert til gjeldende rett og lovutkastet er også tilpasset løsningen som er valgt etter at arbeidsgruppen avga sin rapport for EØS-tilpasning til EUs tilsynsmyndigheter som gjelder for transaksjonsregistre. Arbeidsgruppens omtale av EØS-tilpasning for transaksjonsregistre i rapporten, er derfor ikke lengre relevant.

Hovedtrekkene i bestemmelsene som sendes på høring er for det første en inkorporasjonsbestemmelse og forskriftshjemler i utkastet § 13-1. Tredje ledd i den foreslåtte § 13-1 omfatter en særlig forskriftshjemmel som muliggjør at senere mindre endringer i hovedforordningen EMIR kan gjennomføres på forskrifts nivå i norsk rett. Bakgrunnen for dette forslaget er at det vil kunne bli unødig både tidskrevende og ressurskrevende dersom alle mindre, eksempelvis tekniske, endringer i EMIR skulle gjennomføres ved lovendring som følge av at hovedforordningen EMIR er gjennomført ved lov. Se nærmere omtale ovenfor i punkt 3.5.

Det foreslås at Finanstilsynet blir nasjonal tilsynsmyndighet («vedkommende myndighet») jf. utkastet § 13-2. Videre foreslås det krav om at sentral motpart skal organiseres som allmennaksjeselskap i § 13-4. Det foreslås også regler om taushetsplikt i § 13-3 som dels viderefører gjeldende rett, og dels innfører nye regler om taushetsplikt, se nærmere omtale av tilsvarende regulering for kredittvurderingsbyråer ovenfor i punkt 4.7. I tillegg foreslås regler om hva som kreves av tillatelse mv. for stedlig tilsyn, jf. utkast til § 13-5, og utpeking av

myndighet for ekthetskontroll ved tvangfullbyrdelse i tilknytning til tilsyn med transaksjonsregistre, jf. utkast til § 13-6. Se nærmere omtale av tilsvarende regulering for kredittvurderingsbyråer ovenfor i henholdsvis punkt 4.8 og 4.11. Det er også utarbeidet hjemmel for pålegg om retting, jf. § 15-7, og noen justeringer i sanksjonsbestemmelsene og bestemmelser om gebyr i verdipapirhandelloven §§ 17-1 til 17-4, for å gjennomføre plikter som følger av forordningen til å etablere sanksjonssystemer i nasjonal rett. Lovteknisk er dette foreslått gjennomført ved å ta inn en henvisning til de relevante artiklene i EMIR etter henvisningen til § 13-1 som er inkorporasjonsbestemmelsen.

Det er også utarbeidet en del forslag til endringer i andre lover. Dette er for det første innføring av begrepet «sentral motpart» som erstatter det tidligere begrepet «oppgjørssentral» i en del lovbestemmelser. Videre legges det til rette for at foretak kan stille nødvendige sikkerheter gjennom endring i finansforetaksloven, og det etableres forskriftshjemler i finansforetaksloven for eventuelle nødvendige tilpasninger for utstedere av obligasjoner med fortrinnsrett i reglene om sikkerhetsstillelse og fortrinnsrett. Det foreslås i tillegg tilpasninger til reglene om insolvensbehandling til beskyttelse av sikkerhetsmasse i samvirkende systemer gjennom endring i betalingssystemloven. Se nærmere omtale av disse forslagene i arbeidsgruppens delrapport 2 fra 2013, kapittel 7.5.4.

8 Ikrafttredelse

Som opplyst i punkt 1 i dette notatet og i høringsbrevet, vil Finansdepartementet allerede nå fremme lovforslag med selve inkorporasjonsbestemmelsene inkludert forskriftshjemmel, mens det legges opp til å fremme øvrige lovforslag i tråd med utkastene i dette notatet senere.

De lovforslagene det legges opp til å fremme nå vil gjøre det mulig for Stortinget å treffe lovvedtak om gjennomføring av forordningene samtidig med eventuelle vedtak om samtykke til EØS-komiteébeslutningene. Slike vedtak vil legge til rette for rask gjennomføring og ikrafttredelse dersom Stortinget samtykker til norsk deltakelse i EØS-komiteébeslutninger i tråd med forslaget i Prop. 100 S (2015-2016).

Regjeringen på Island la i slutten av april frem for Alltinget tilsvarende forslag om samtykke til EØS-komiteébeslutninger som forslaget fremmet for Stortinget i Prop. 100 S (2015-2016). Regjeringen i Liechtenstein legger frem tilsvarende forslag for sin nasjonalforsamling i mai. EU planlegger rådsbeslutning i løpet av juni. Dersom Stortinget og nasjonalforsamlingene på Island og i Liechtenstein gir samtykke, og EU-siden gjennomfører de nødvendige prosedyrene på sin side, vil beslutningene i EØS-komiteen som det er redegjort for i Prop. 100 S (2015-2016) tidligst kunne fattes i juli.

De foreslåtte lovbestemmelser som inkorporerer forordningene som etablerer EBA, EIOPA, ESMA og ESRB, samt de to europaparlaments- og rådsforordningene om kredittvurderingsbyråer (CRA II og CRA III), vil, om de blir vedtatt, etter en foreløpig vurdering kunne settes i kraft raskt. AIFM-direktivet er, som nevnt over, stort sett allerede gjennomført. Dette taler for at disse EØS-komiteébeslutningene også bør kunne tre i kraft raskt etter vedtakelse.

For reglene som gjennomfører EMIR og shortsalgforordningen kan det, av hensyn til de aktørene som vil få nye plikter, være større grunn til å vente med ikrafttredelse til øvrig gjennomføringslovgivning som omtalt dette notatet er vedtatt og kan settes i kraft. Dette kan også tilsi at de to EØS-komiteébeslutningene om å ta EMIR og shortsalgforordningen inn i EØS-avtalen ikke settes i kraft med en gang.

Finansdepartementet legger opp til at departementet får myndighet til å sette lovvedtakene i kraft, og at de enkelte lovbestemmelsene kan settes i kraft til ulik tid. Dette vil gjøre det mulig for departementet å ta stilling til spørsmålet om når de forskjellige EØS-komiteébeslutningene og lovreglene som gjennomfører dem

skal tre i kraft når lovreglene er vedtatt og man vet når EØS-komiteebeslutningene vil bli fattet.

9 Økonomiske og administrative konsekvenser

Det er redegjort for økonomiske og administrative konsekvenser av å ta de aktuelle rettsaktene inn i EØS-avtalen i Prop.100 S (2015-2016) kapittel 12. Hvis rettsaktene tas inn i EØS-avtalen skal disse, i EØS-tilpasset form, gjennomføres i nasjonal rett. Det vises til denne redegjørelsen i Prop. 100 S (2015-2016).

10 Utkast til lovendringer

10.1 Lov om EØS Finanstilsyn

Ny lov om EØS-finanstilsyn skal lyde:

§ 1 EØS-regler om Den europeiske banktilsynsmyndighet

EØS-avtalen vedlegg IX nr. 31g (forordning (EU) nr. 1093/2010) om opprettelse av en europeisk tilsynsmyndighet (Den europeiske banktilsynsmyndighet), som endret ved forordning (EU) nr. 1022/2013, gjelder som lov med de tilpasninger som følger av vedlegg IX, protokoll 1 til avtalen og avtalen for øvrig.

§ 2 EØS-regler om Den europeiske tilsynsmyndighet for forsikring og tjenestepensjoner

EØS-avtalen vedlegg IX nr. 31h (forordning (EU) nr. 1094/2010 om opprettelse av en europeisk tilsynsmyndighet)(Den europeiske tilsynsmyndighet for forsikring og tjenestepensjoner)gjelder som lov med de tilpasninger som følger av vedlegg IX, protokoll 1 til avtalen og avtalen for øvrig.

§ 3 EØS-regler om Den europeiske verdipapir- og markedstilsynsmyndighet

EØS-avtalen vedlegg IX nr. 31i (forordning (EU) nr. 1095/2010 om opprettelse av en europeisk tilsynsmyndighet)(Den europeiske verdipapir- og markedstilsynsmyndighet), som endret ved direktiv 2011/61/EU, gjelder som lov

med de tilpasninger som følger av vedlegg IX, protokoll 1 til avtalen og avtalen for øvrig.

§ 4 EØS-regler om Det europeisk råd for systemrisiko

EØS-avtalen vedlegg IX nr. 31f (forordning (EU) nr. 1092/2010 om makrotilsyn med finanssystemet i Den europeiske union og om opprettelse av et europeisk råd for systemrisiko) gjelder som lov med de tilpasninger som følger av vedlegg IX, protokoll 1 til avtalen og avtalen for øvrig.

§ 5 Taushetsplikt m.v.

Enhver som utfører tjeneste eller arbeid for Finanstilsynet eller Norges Bank, har taushetsplikt etter reglene i §§ 1 til 4. Taushetsplikten gjelder også for personer og institusjoner utenfor Finanstilsynet eller Norges Bank som mottar opplysninger underlagt slik taushetsplikt fra Finanstilsynet eller Norges Bank.

Enhver kan uten hinder av lovbestemt taushetsplikt gi opplysninger i samsvar med reglene i §§ 1 til 4 eller forskrift gitt i medhold av loven.

Når EFTA-domstolen behandler en sak som angår reglene i §§ 1 til 4 eller i forskrift gitt i medhold av loven, kan enhver uten hinder av lovbestemt taushetsplikt gi domstolen de opplysninger som domstolen kan kreve i medhold av avtale om Det europeiske økonomiske samarbeidsområde og avtale mellom EFTA-statene om opprettelse av et overvåkingsorgan og en domstol.

§ 6 Forskrifter

Departementet kan i forskrift fastsette nærmere regler om gjennomføring og utfylling av loven.

Departementet kan i forskrift gjøre endringer i, herunder fastsette unntak fra, reglene i §§ 1 til 4, til gjennomføring av Norges forpliktelser etter EØS-avtalen.

§ 7 Endringer i andre lover

Lov 7. desember 1956 nr. 1 om tilsynet med finansforetak mv. (finansstilsynsloven) § 7 første ledd tredje punktum skal lyde:

Taushetsplikten etter denne bestemmelse og forvaltningslovens bestemmelser gjelder ikke overfor Norges Bank, andre EØS-staters sentralbanker eller tilsynsmyndigheter som fører tilsyn som nevnt i § 1, herunder *Den europeiske sentralbank, Den europeiske banktilsynsmyndighet, Den europeiske tilsynsmyndighet for forsikring og tjenestepensjoner, Den europeiske verdipapir- og markedstilsynsmyndighet, Det europeiske råd for systemrisiko og EFTAs overvåkingsorgan.*

Lov 24. mai 1985 nr. 28 om Norges Bank og pengevesenet mv. (sentralbankloven) § 12 annet ledd skal lyde:

Taushetsplikt etter foregående ledd og forvaltningslovens bestemmelser gjelder ikke overfor departementet, Etikkrådet for Statens pensjonsfond utland, Finanstilsynet, internasjonale organisasjoner som Norges Bank er medlem av eller samarbeider med eller andre EØS-staters sentralbanker eller finanstilsynsmyndigheter, herunder *Den europeiske banktilsynsmyndighet, Den europeiske verdipapir- og markedstilsynsmyndighet, Den europeiske tilsynsmyndighet for forsikring og tjenestepensjoner, Det europeiske råd for systemrisiko og EFTAs overvåkingsorgan.*

10.2 Lov om kredittvurderingsbyråer

I lov 20. juni 2014 om kredittvurderingsbyråer gjøres følgende endringer:

§ 1. EØS-regler for kredittvurderingsbyråer

EØS-avtalen vedlegg IX nr. 31eb (forordning (EF) nr. 1060/2009) om kredittvurderingsbyråer (kredittvurderingsbyråforordningen), som endret ved forordning (EU) nr. 513/2011, direktiv 2011/61/EU, og forordning (EU) nr. 462/2013, gjelder som lov med de tilpasninger som følger av vedlegg IX, protokoll 1 til avtalen og avtalen for øvrig.

§ 2 Nasjonal tilsynsmyndighet

Finanstilsynet er vedkommende myndighet etter reglene i § 1 jf. kredittvurderingsbyråforordningen artikkel 22.

§ 3 Taushetsplikt m.v.

Enhver som utfører tjeneste eller arbeid for Finanstilsynet, har taushetsplikt i samsvar med reglene i § 1. Taushetsplikten gjelder også for personer og institusjoner utenfor Finanstilsynet som mottar opplysninger underlagt slik taushetsplikt fra Finanstilsynet.

Enhver kan uten hinder av lovbestemt taushetsplikt gi opplysninger i samsvar med reglene i § 1 eller forskrift gitt i medhold av loven.

Når EFTA-domstolen behandler en sak som angår reglene i § 1 eller i forskrift gitt i medhold av loven, kan enhver kan uten hinder av lovbestemt taushetsplikt gi domstolen de opplysninger som domstolen kan kreve i medhold av avtale om Det europeiske økonomiske samarbeidsområde og avtale mellom EFTA-statene om opprettelse av et overvåkingsorgan og en domstol.

§ 4 Tillatelse fra tingretten og bistand fra politi

Stedlig tilsyn uten samtykke etter reglene i § 1 jf. kredittvurderingsbyråforordningen artikkel 23d nr.1, krever tillatelse fra tingretten.

Finanstilsynet kan kreve bistand fra politiet for å gjennomføre rettens beslutning om stedlig tilsyn.

Begjæring om tillatelse etter første ledd fremsettes av Finanstilsynet eller EFTAs overvåkingsorgan for tingretten på det sted hvor det mest praktisk kan skje. Retten treffer sin avgjørelse ved beslutning. Anke over beslutningen har ikke oppsettende virkning. Straffeprosessloven § 201 første ledd, §§ 117 til 120, jf. §§ 204, 207, 208, 209, 213 og kapittel 26 samt forvaltningsloven § 15 annet ledd gjelder så langt de passer. Dersom varsel om stedlig tilsyn er unnlatt etter reglene i § 1 første ledd jf. kredittvurderingsbyråforordningen artikkel 23d nr. 1, og Finanstilsynet eller EFTAs overvåkingsorgan anmoder retten om det, skal den begjæringen retter seg mot, ikke varsles om begjæringen eller beslutningen.

§ 5 Tvangsfullbyrdelse

Finanstilsynet fører kontroll med tvangsgrunnlagets ekthet etter reglene om tvangsfullbyrdelse i § 1 jf. kredittvurderingsbyråforordningen artikkel 36d.

§ 6 Sanksjoner ved overtredelse av regler om bruk av kredittvurderinger

Finanstilsynet kan ilegge foretak overtredelsesgebyr dersom foretaket eller noen som har handlet på vegne av foretaket har overtrådt reglene i § 1 jf. kredittvurderingsbyråforordningen artikkel 4 nr. 1 eller utfyllende forskrifter. Overtredelsesgebyr kan ilegges selv om ingen enkeltperson har utvist skyld.

Departementet kan gi forskrift om hvilke forhold som kan vektlegges ved avgjørelsen av om overtredelsesgebyr skal ilegges og ved utmålingen, om standardisert utmåling og om øvre rammer for overtredelsesgebyr.

Enhver som utfører tjeneste eller arbeid for Finanstilsynet, har taushetsplikt overfor uvedkommende om opplysninger som omhandler tiltak og sanksjoner som knytter seg til overtredelse av reglene i § 1 jf. kredittvurderingsbyråforordningen artikkel 4 nr. 1, dersom offentliggjøring av opplysningene kan skape alvorlig uro på finansmarkedene eller påføre de berørte parter uforholdsmessig stor skade.

§ 7 Forskrifter

Departementet kan i forskrift fastsette nærmere regler til gjennomføring og utfylling av loven.

Departementet kan i forskrift gjøre endringer i, herunder fastsette unntak fra reglene i § 1 til gjennomføring av Norges forpliktelser etter EØS-avtalen.

10.3 Lov om forvaltning av alternative investeringsfond

I lov 20. juni 2014 nr. 28 om forvaltning av alternative investeringsfond gjøres følgende endringer:

§ 9-5 nytt annet ledd skal lyde:

(2) Enhver som utfører arbeid eller tjeneste for Finanstilsynet eller departementet, har taushetsplikt overfor uvedkommende for opplysninger som utveksles mellom nevnte myndigheter og EFTAs overvåkingsorgan, Den europeiske banktilsynsmyndighet, Den europeiske verdipapir- og markedstilsynsmyndighet, Den europeiske tilsynsmyndighet for forsikring og tjenestepensjoner og Det europeiske råd for systemrisiko etter denne lov og tilhørende forskrifter, unntatt når vedkommende myndighet på det tidspunkt den oversender opplysningene angir at de kan gis videre, eller når dette er nødvendig i forbindelse med rettergang.

Ny § 9-6 skal lyde:

Finanstilsynet kan videreformidle opplysninger mottatt i henhold til denne lov og forskrifter gitt i medhold av loven til EFTAs overvåkingsorgan, Den europeiske banktilsynsmyndighet, Den europeiske verdipapir- og markedstilsynsmyndighet, Den europeiske tilsynsmyndighet for forsikring og tjenestepensjoner og Det europeiske råd for systemrisiko.

Ny § 10-5 skal lyde:

§ 10-5. Restriksjoner på forvaltningen av alternative investeringsfond mv.

(1) *Finanstilsynet kan:*

- a) *forby markedsføring av andeler i et alternativt investeringsfond dersom forvalteren ikke har tillatelse etter § 6-5,*
- b) *pålegge en forvalter etablert utenfor EØS restriksjoner når det gjelder forvaltningen av et alternativt investeringsfond ved for høy grenseoverskridende risikokonsentrasjon på et bestemt marked,*
- c) *pålegge en forvalter etablert utenfor EØS restriksjoner når det gjelder forvaltningen av et alternativt investeringsfond hvis aktiviteten potensielt utgjør en viktig kilde til motpartsrisiko for en kredittinstitusjon eller en annen systemrelevant institusjon.*

(2) *Tiltakene i første ledd må effektivt imøtegå trusselen mot finansmarkedene eller den finansielle stabiliteten, eller i vesentlig grad øke mulighetene til å overvåke trusselen. De må ikke skape risiko for regelverksarbitrasje eller skade finansmarkedenes effektivitet, herunder redusere likviditeten på markedene eller skape usikkerhet for markedsaktørene på en uforholdsmessig måte.*

10.4 Shortsalg - endring i verdipapirhandelloven

I lov 29. juni 2007 nr. 75 om verdipapirhandel (verdipapirhandelloven) gjøres følgende endringer:

§ 3-14 skal lyde:

Salg av finansielle instrumenter som selgeren ikke eier mv.

(1) EØS-avtalen vedlegg IX nr. 29f (forordning (EU) nr. 236/2012) om shortsalg og visse sider ved kredittbytteavtaler (shortsalgforordningen) gjelder som lov

med de tilpasninger som følger av vedlegg IX, protokoll 1 til avtalen og avtalen for øvrig.

(2) Departementet kan fastsette nærmere regler om:

a. rapportering- og offentliggjøringskrav,

b. hvilke finansielle instrumenter som er omfattet av reglene i første ledd,

c. krav til dekning,

d. definisjoner,

e. betydelig fall i verdien for finansielle instrumenter

(3) Denne bestemmelsens regler om aksjer gjelder tilsvarende for egenkapitalbevis.

(4) Departementet kan i forskrift gjøre endringer i, herunder fastsette unntak fra reglene i første ledd til gjennomføring av Norges forpliktelser etter EØS-avtalen.

§10-4 – oppheves

§ 17-2 (1) skal lyde:

(1) Dersom det er oppnådd vinning ved en uaktsom eller forsettlig overtredelse av §§ 3-3 første ledd, 3-4, 3-6 første og annet ledd, 3-7, 3-8, 3-9, 3-10, 8-2 til 8-6, 9-5, 10-2, 10-3, 10-8 første ledd, 10-11, *eller §3-14 jf. shortsalgforordningen artiklene 12 til 15*, jf. forskrifter gitt i medhold av disse bestemmelsene, kan den som vinningen er tilfalt, pålegges helt eller delvis å avstå denne. Dette gjelder også når den som vinningen tilfaller, er en annen enn lovovertrederen. Kan størrelsen av vinningen ikke godtgjøres, fastsettes beløpet skjønnsmessig.

§ 17-3 (2) nr. 1 skal lyde:

(2) Med bøter eller fengsel inntil 1 år, straffes den som forsettlig eller uaktsomt:

1. overtrer §§ 3-4, 3-5, 3-7, 3-11, 3-14, 7-2, 7-3, 7-7, 7-10, 8-1 til 8-7, 9-1, 9-6, 9-11 første ledd nr. 7, § 10-2 til 10-9, 10-17, 10-18, 13-1 første ledd, 13-4, 15-2, 15-3 *eller § 3-14 jf. shortsalgforordningen artiklene 12 til 15* jf. forskrifter gitt i medhold av disse bestemmelsene,

§ 17-3 (3) skal lyde:

(3) Med bøter straffes den som grovt eller gjentatte ganger forsettlig eller uaktsomt overtrer § 4-3 eller § 4-4 første eller annet ledd, *eller § 3-14 jf. shortsalgforordningen artiklene 5 til 11*, jf. forskrifter gitt i medhold av disse, eller den som forsettlig eller uaktsomt overtrer § 4-4 tredje eller fjerde ledd, jf. forskrifter gitt i medhold av disse.

§ 17-4 (1) skal lyde:

(1) Ved forsettlig eller uaktsom overtredelse av § 3-6 tredje, fjerde og sjette ledd, § 3-14 *jf. shortsalgforordningen artiklene 5 til 11*, § 4-2, § 4-3 eller § 4-4 første eller annet ledd, eller forskrift gitt i medhold av disse bestemmelsene, kan Finanstilsynet ilegge overtredelsesgebyr. Medvirkning kan sanksjoneres på samme måte. Det samme gjelder forsøkshandlinger, jf. straffeloven § 16.

§ 17-5 - oppheves

10.5 EMIR – endring i verdipapirhandelloven og andre lover

I lov 29. juni 2007 nr. 75 om verdipapirhandel (verdipapirhandelloven) gjøres følgende endringer:

§ 2-6 oppheves

§ 10-8 skal lyde:

§ 10-8 Clearingplikt

Verdipapirforetaks handel i derivater som er notert på regulert marked, skal foretas under medvirkning av *sentral motpart*.

Kapittel 13 skal lyde:

Kapittel 13 OTC-derivater, sentrale motparter og transaksjonsregistre

§ 13-1 OTC-derivater, sentrale motparter og transaksjonsregistre

EØS-avtalen vedlegg IX nr. 29bc (forordning (EU) nr. 648/2012) om OTC-derivater, sentrale motparter og transaksjonsregistre (EMIR) gjelder som lov med de tilpasninger som følger av vedlegg IX, protokoll 1 til avtalen og avtalen for øvrig.

Departementet kan i forskrift gi nærmere regler om OTC-derivater, sentrale motparter og transaksjonsregistre.

Departementet kan i forskrift gjøre endringer i, herunder fastsette unntak fra reglene i første ledd til gjennomføring av Norges forpliktelser etter EØS-avtalen.

§ 13-2 Nasjonal tilsynsmyndighet

Finanstilsynet er vedkommende myndighet etter reglene i § 13-1 jf. EMIR artikkel 22 og artikkel 10 nr.5

§ 13-3 Taushetsplikt

Enhver som utfører tjeneste eller arbeid for en sentral motpart har taushetsplikt om det de under sin virksomhet får kjennskap til om andres personlige eller forretningsmessige forhold, med mindre noe annet er bestemt i lov eller forskrift

Taushetsplikten etter første ledd er ikke til hinder for utlevering av opplysninger til regulert marked som er nødvendige for at regulert marked skal kunne oppfylle sine plikter etter lov 29. juni 2007 nr.74 om regulerte markeder (børsloven) § 27.

Enhver som utfører tjeneste eller arbeid for Finanstilsynet, har taushetsplikt i samsvar med reglene i §13-1. Taushetsplikten gjelder også for personer og institusjoner utenfor Finanstilsynet som mottar opplysninger underlagt slik taushetsplikt.

Enhver kan uten hinder av lovbestemt taushetsplikt gi opplysninger i samsvar med reglene i § 13-1 eller forskrift gitt til utfylling av denne bestemmelsen.

Når EFTA-domstolen behandler en sak som angår reglene i § 13-1 eller i forskrift gitt til utfylling av denne bestemmelsen, kan enhver kan uten hinder av lovbestemt taushetsplikt gi domstolen de opplysninger som domstolen kan kreve i medhold av avtale om Det europeiske økonomiske samarbeidsområde og avtale mellom EFTA-statene om opprettelse av et overvåkingsorgan og en domstol.

Departementet kan i forskrift gi nærmere regler om utleveringsplikten etter første og annet ledd, herunder om innskrenkninger i denne og om det formål opplysningene kan benyttes til, samt om og i hvilken utstrekning det skal kunne kreves betaling for kostnader ved utleveringen.

§ 13- 4 Sentral motparts organisering

En sentral motpart skal organiseres som allmennaksjeselskap.

Departementet kan ved forskrift eller enkeltvedtak gjøre unntak fra denne bestemmelsen.

§ 13- 5 Tillatelse fra tingretten og bistand fra politi

Stedlig tilsyn uten samtykke etter reglene i § 13-1 jf. EMIR artikkel 63 krever tillatelse fra tingretten.

Finanstilsynet kan kreve bistand fra politiet for å gjennomføre rettens beslutning om stedlig tilsyn.

Begjæring om tillatelse etter første ledd fremsettes av Finanstilsynet eller EFTAs overvåkingsorgan for tingretten på det sted hvor det mest praktisk kan skje. Retten treffer sin avgjørelse ved beslutning. Anke over beslutningen har ikke oppsettende virkning. Straffeprosessloven § 201 første ledd, §§ 117 til 120, jf. §§ 204, 207, 208, 209, 213 og kapittel 26 samt forvaltningsloven § 15 annet ledd gjelder så langt de passer. Dersom varsel om stedlig tilsyn er unnlatt etter reglene i § 13-1 jf. EMIR artikkel 63, og Finanstilsynet eller EFTAs overvåkingsorgan anmoder retten om det, skal den begjæringen retter seg mot, ikke varsles om begjæringen eller beslutningen.

§ 13-6 Tvangsfullbyrdelse

Finanstilsynet fører kontroll med tvangsgrunnlagets ekthet etter reglene om tvangsfullbyrdelse i § 13-1 jf. EMIR artikkel artikkel 68 nr. 4.

§ 14-3 oppheves

§ 15-2 første ledd skal lyde:

Verdipapirforetak og sentrale motparter plikter å gi Finanstilsynet de opplysninger som måtte bli krevet om forholde som angår dets forretning og virksomhet.

§ 15-7 første ledd nytt annet punktum skal lyde:

Videre kan pålegg om retting gis til foretak som opptrer i strid med § 13-1 jf. forordning (EU) 648/2012 artikkel 4 til 13.

§15-7 første ledd annet og tredje punktum blir nytt tredje og fjerde punktum.

§ 15-7 første ledd fjerde punktum blir nytt femte punktum og skal lyde:

Tilsvarende gjelder dersom foretakets ledelse eller styre ikke oppfyller kravene til hederlig vandel og erfaring som fastsatt i § 13-1, jf. EMIR artikkel 26 til 50), § 9-8 annet ledd og § 9-9.

§ 17-1 nytt femte ledd

(5) Finanstilsynet kan ilegge sentral motpart eller foretak eller personer tilknyttet sentral motpart som forsømmer sine plikter etter §13-1 jf. EMIR artikkel 26 til 50, en daglig mulkt som påløper inntil forholdet er rettet.

§ 17-3 annet ledd nr. 1 skal lyde:

1. overtrer §§ 3-4, 3-5, 3-7, 3-11, 3-14, 7-2, 7-3, 7-7, 7-10, 8-1 til 8-7, 9-1, 9-6, 9-11 første ledd nr. 7, § 10-2 til 10-9, 10-17, 10-18, 13-1 jf. EMIR artiklene 4 til 13 og artiklene 26 til 50, 13-4, 15-2, 15-3 eller 17-5, jf. forskrifter gitt i medhold av disse bestemmelsene.

§ 17-4 nytt femte ledd skal lyde:

Ved forsettlig eller uaktsom overtredelse av § 13-1 jf. EMIR artiklene 4 til 13 og artiklene 26 til 50, kan Finanstilsynet ilegge overtredelsesgebyr.

§ 17-4 femte til syvende ledd blir sjette til åttende ledd.

§ 17-4 åttende ledd blir nytt niende ledd og skal lyde:

Når Statens innkrevingsentral er pålagt å innkreve gebyr som nevnt i første til femte ledd, kan den inndrive kravene ved trekk i lønn og lignende ytelser etter reglene i dekningsloven § 2-7. Innkrevingsentralen kan også inndrive kravene ved å stifte utleggspant for kravet dersom panteretten kan gis rettsvern ved registrering i et register eller ved underretning til en tredjeperson, jf. panteloven kapittel 5, og utleggsforretningen kan holdes på Innkrevingsentralens kontor etter tvangfullbyrdelsesloven § 7-9 første ledd.

I lov 7. desember 1956 nr. 1 om tilsynet med finansforetak m.v. (finansstilsynsloven) gjøres følgende endringer:

§ 7 første ledd fjerde punktum skal lyde:

Taushetsplikten er heller ikke til hinder for at Finanstilsynet gir opplysninger til børs med tillatelse etter lov 29. juni 2007 nr. 75 om børsvirksomhet m.m. § 4, verdipapirregister med tillatelse etter lov 5. juli 2002 nr. 64 om registrering av finansielle instrumenter § 3-1 eller *sentral motpart*

med tillatelse etter lov 29. juni 2007 nr. 75 om verdipapirhandel § 13-1, om forhold som er nødvendig for utførelsen av disse institusjonenes lovbestemte oppgaver.

I lov 24. mai 1985 nr. 28 om Norges Bank og pengevesenet mv. (sentralbankloven) gjøres følgende endringer:

§ 27 første ledd første punktum skal lyde:

Kongen kan ved forskrift eller enkeltvedtak bestemme at foretak i finansiell sektor, herunder banker, forsikringsselskaper, finansieringsforetak, verdipapirforetak, børser, verdipapirregistre og *sentrale motparter*, skal gi banken opplysninger om sin virksomhet, finansiering av virksomheten, sitt regnskap, transaksjoner og beholdninger på egne og kunders vegne, samt andre opplysninger som er nødvendige for bankens arbeid.

I lov 25. juni 1999 nr. 46 om finansavtaler og finansoppdrag (finansavtaleloven) gjøres følgende endringer:

§ 11 annet ledd bokstav h skal lyde:

betalingstransaksjoner som gjennomføres i et system for oppgjør av betalinger eller verdipapirer mellom oppgjørsagenter, *sentrale motparter* og/eller sentralbanker samt andre deltakere i systemet og ytere av betalingstjenester.

I lov 17. desember 1999 nr. 95 om betalingssystemer (betalingssystemloven) gjøres følgende endringer:

§ 4-4 nytt tredje ledd skal lyde:

Dersom det innledes insolvensbehandling mot en operatør skal andre operatører som har stilt sikkerhet overfor vedkommende operatør i forbindelse med et samvirkende system på en slik måte at sikkerheten omfattes av fordringshavernes beslagsrett etter dekningsloven § 2-2, ha rett til å få dekket sin fordring på tilbakeføring av sikkerheten før andre fordringer med unntak av massefordringer. Den sikkerhetsstillende operatørens fortrinnsrett er begrenset til den delen av sikkerheten som overstiger den mottakende operatørens krav mot vedkommende. Den sikkerhetsstillende operatørens fordring etter første og annet punktum skal dekkes uten ugrunnet opphold.

I lov 26. mars 2004 nr. 17 om finansiell sikkerhetsstillelse gjøres følgende endringer:

§ 1 tredje ledd bokstav d) skal lyde:

d) avregningssentraler, *sentrale motparter* og lignende lovregulerte institusjoner som handler med finansielle instrumenter som nevnt i verdipapirhandelloven § 2-2 første ledd nr. 4, eller juridiske personer som handler i egenskap av formuesforvalter eller etter fullmakt fra en eller flere personer, for eksempel tillitsmenn for obligasjonseiere i obligasjonsmarkedet eller spesialforetak opprettet i forbindelse med verdipapirisering.

I lov 29. juni 2007 nr. 74 om regulerte markeder (børsloven) gjøres følgende endringer:

§14 fjerde ledd skal lyde:

(4) Departementet kan i forskrift eller ved enkeltvedtak gjøre unntak fra taushetsplikten overfor annet regulert marked, verdipapirregister, *sentral motpart*, og utenlandske tilsynsmyndigheter.

§ 27 tredje ledd skal lyde:

(3) Regulert marked kan kreve at verdipapirregister og *sentral motpart* uten hinder av taushetsplikt gir slike opplysninger som er nødvendige for at markedet skal kunne oppfylle sine plikter etter første og annet ledd. Opplysningene kan ikke benyttes til andre formål.

I lov 25. november 2011 nr. 44 om verdipapirfond (verdipapirfondloven) gjøres følgende endringer

§ 6-11 første ledd annet punktum skal lyde:

Utlån av finansielle instrumenter kan bare skje gjennom medvirkning av verdipapirforetak eller *sentral motpart*.

I lov 10. april 2015 nr. 17 om finansforetak og finanskonsern (finansforetaksloven) gjøres følgende endringer:

§ 13-15 annet ledd nytt tredje punktum skal lyde:

Første ledd er heller ikke til hinder for at finansforetak stiller sine eiendeler som sikkerhet for sine egne forpliktelser etter derivatavtaler der plikt til å stille sikkerhet følger av lov eller forskrift.

§ 11-10 første ledd nytt fjerde punktum skal lyde:

Slike forskrifter kan fravike reglene i finansforetaksloven kapittel 11 II.

§ 11-15 første ledd nytt femte og sjette punktum skal lyde:

Kongen kan i forskrift gi særregler og gjøre unntak fra regelen i dette ledd for fordringer som nevnt i § 11-8 første ledd bokstav e). Slike forskrifter kan fravike reglene i finansforetaksloven kapittel 11 II.

11 Utkast til forskriftsendringer

11.1 Ny forskrift om kredittvurderingsbyråer

Forskrift til lov 20. juni 2014 nr. 30 om kredittvurderingsbyråer (forskrift om kredittvurderingsbyråer) skal lyde:

§ 1 Gjennomføring av Kommisjonsforordning (EU) nr. 272/2012

EØS-avtalen vedlegg IX nr. 31ebj (forordning (EU) nr. 272/2012 om utfylling av kredittvurderingsbyråforordningen med hensyn til avgifter som Den europeiske verdipapir- og markedstilsynsmyndighet ilegger kredittvurderingsbyråer) gjelder som forskrift med de tilpasninger som følger av vedlegg IX, protokoll 1 til avtalen og avtalen for øvrig.

§ 2 Gjennomføring av Kommisjonsforordning (EU) nr. 446/2012

EØS-avtalen vedlegg IX 31ebk (forordning (EU) nr. 446/2012 om utfylling av kredittvurderingsbyråforordningen med hensyn til tekniske reguleringsstandarder for innholdet i og formatet for periodisk rapportering av kredittvurderingsopplysninger som kredittvurderingsbyråene skal framlegge for Den europeiske verdipapir- og markedstilsynsmyndighet) gjelder som forskrift med de tilpasninger som følger av vedlegg IX, protokoll 1 til avtalen og avtalen for øvrig.

§ 3 Gjennomføring av Kommisjonsforordning (EU) nr. 447/2012

EØS-avtalen vedlegg IX nr. 31ebl (forordning (EU) nr. 447/2012 om utfylling av kredittvurderingsbyråforordningen ved fastsettelse av tekniske reguleringsstandarder for vurdering av om krav til kredittvurderingsmetoder oppfylles) gjelder som forskrift med de tilpasninger som følger av vedlegg IX, protokoll 1 til avtalen og avtalen for øvrig.

§ 4 Gjennomføring av Kommisjonsforordning (EU) nr. 448/2012

EØS-avtalen vedlegg IX nr. 31ebm (forordning (EU) nr. 448/2012 om utfylling av kredittvurderingsbyråforordningen med hensyn til tekniske reguleringsstandarder for framlegging av opplysninger som kredittvurderingsbyråer skal gjøre tilgjengelige i et sentralt datalager opprettet av Den europeiske verdipapir- og markedstilsynsmyndighet) gjelder som forskrift med de tilpasninger som følger av vedlegg IX, protokoll 1 til avtalen og avtalen for øvrig.

§ 5 Gjennomføring av Kommisjonsforordning (EU) nr. 449/2012

EØS-avtalen vedlegg IX nr. 31ebn (forordning (EU) 449/2012 om utfylling kredittvurderingsbyråforordningen med hensyn til tekniske reguleringsstandarder for opplysninger som kredittvurderingsbyråer skal framlegge ved søknad om registrering og tillatelse) gjelder som forskrift med de tilpasninger som følger av vedlegg IX, protokoll 1 til avtalen og avtalen for øvrig.

§ 6 Gjennomføring av Kommisjonsforordning (EU) nr. 946/2012

EØS-avtalen vedlegg IX nr. 31ebo (forordning (EU) 946/2012 om utfylling av kredittvurderingsbyråforordningen med hensyn til saksbehandlingsregler for overtredelsesgebyrer som Den europeiske verdipapir- og markedstilsynsmyndighet ilegger kredittvurderingsbyråer, herunder regler for rett til forsvar og midlertidige bestemmelser) gjelder som forskrift med de tilpasninger som følger av vedlegg IX, protokoll 1 til avtalen og avtalen for øvrig.

11.2 Endring i forskrift om alternative investeringsfond

I forskrift 26. juni 2014 nr. 877 til lov om forvaltning av alternative investeringsfond gjøres følgende endringer:

§§ 8-1 til 8-5 skal lyde:

§ 8-1 Gjennomføring av kommisjonsforordning (EU) nr. 231/2013

EØS-avtalen vedlegg IX nr. 31bba (kommisjonsforordning (EU) nr. 231/2013 om utfylling av europaparlaments- og rådsdirektiv 2011/61(EU) når det gjelder unntak, allmenne driftsvilkår, depotmottakere, finansiell giring, åpenhet og tilsyn) gjelder som forskrift med de tilpasninger som følger av vedlegg IX, protokoll 1 til avtalen og avtalen for øvrig.

§ 8-2 Gjennomføring av kommisjonsforordning (EU) nr. 447/2013

EØS-avtalen vedlegg IX nr. 31bbb (kommisjonsforordning (EU) nr. 447/2013 om fastsettelse av framgangsmåten for AIF-forvaltere som velger å bli omfattet av europaparlaments- og rådsdirektiv 2011/61(EU)) gjelder som

forskrift med de tilpasninger som følger av vedlegg IX, protokoll 1 til avtalen og avtalen for øvrig.

§ 8-3 Gjennomføring av kommisjonsforordning (EU) nr. 448/2013

EØS-avtalen vedlegg IX nr. 31bbc (kommisjonsforordning (EU) nr. 448/2013 om fastsettelse av en framgangsmåte for å bestemme referansemedlemsstaten for en AIF-forvalter etablert i en tredjestat i henhold til europaparlaments- og rådsdirektiv 2011/61/EU)) gjelder som forskrift med de tilpasninger som følger av vedlegg IX, protokoll 1 til avtalen og avtalen for øvrig.

§ 8-4 Gjennomføring av kommisjonsforordning (EU) nr. 694/2014

EØS-avtalen vedlegg IX nr. 31bbd (kommisjonsforordning (EU) nr. 694/2014 om utfylling av europaparlaments- og rådsdirektiv 2011/61/EU) med hensyn til tekniske reguleringsstandarder for å fastsette typer av forvaltere av alternative investeringsfond) gjelder som forskrift med de tilpasninger som følger av vedlegg IX, protokoll 1 til avtalen og avtalen for øvrig.

§ 8-5 Gjennomføring av kommisjonsforordning (EU) nr. 2015/514

EØS-avtalen vedlegg IX nr. 31bbe (kommisjonsforordning (EU) nr. 2015/514 om de opplysninger vedkommende myndigheter skal oversende til Den europeiske verdipapir- og markedstilsynsmyndighet i henhold til artikkel 67 nr. 3 i europaparlaments- og rådsdirektiv 2011/61/EU) gjelder som forskrift med de tilpasninger som følger av vedlegg IX, protokoll 1 til avtalen og avtalen for øvrig.

11.3 Shortsalg – endring i verdipapirforskriften

I verdipapirforskriften gjøres følgende endringer:

Del 2, kapittel 3, ny III skal lyde:

III Salg av finansielle instrumenter som selgeren ikke eier (§§ 3-16 – 3-19)

Ny §§ 3-16 til 3-19 skal lyde:

§3-16 Gjennomføring av kommisjonsforordning (EU) nr. 826/2012

EØS-avtalen vedlegg IX nr. 29fa (forordning (EU) nr. 826/2012 om utfylling av shortsalgforordningen med hensyn til tekniske reguleringsstandarder for krav til melding og offentliggjøring av korte nettoposisjoner, de nærmere opplysninger som skal oversendes til Den europeiske verdipapir- og markedstilsynsmyndighet om korte nettoposisjoner, og metoden for beregning av omsetning for å bestemme hvilke aksjer som skal unntas) gjelder som forskrift med de tilpasninger som følger av vedlegg IX, protokoll 1 til avtalen og avtalen for øvrig.

§3-17 Gjennomføring av kommisjonsforordning (EU) nr. 827/2012

EØS-avtalen vedlegg IX nr. 29fb (forordning (EU) nr. 827/2012 om tekniske gjennomføringsstandarder for metodene for offentliggjøring av nettoposisjoner i aksjer, for formatet på opplysningene som skal oversendes til Den europeiske verdipapir- og markedstilsynsmyndighet om korte nettoposisjoner, for typer av avtaler, ordninger og tiltak for tilstrekkelig å sikre at aksjer eller statspapirer er tilgjengelig for oppgjør, samt for dato og periode for å bestemme hovedhandelsplassen for en aksje i henhold til shortsalgforordningen) gjelder som forskrift med de tilpasninger som følger av vedlegg IX, protokoll 1 til avtalen og avtalen for øvrig.

§3-18 Gjennomføring av kommisjonsforordning (EU) nr. 918/2012

EØS-avtalen vedlegg IX nr. 29fc (forordning (EU) nr. 918/2012 om utfylling av shortsalgforordningen med hensyn til definisjoner, beregning av korte nettoposisjoner, dekkende kredittbytteavtaler for statspapirer, terskler for melding, likviditetsterskler for oppheving av begrensinger, betydelige verdifall for finansielle instrumenter og uønskede hendelser som endret ved forordning (EU) nr. 2015/97) gjelder som forskrift med de tilpasninger som følger av vedlegg IX, protokoll 1 til avtalen og avtalen for øvrig.

§3-19 Gjennomføring av kommisjonsforordning (EU) nr. 919/2012

EØS-avtalen vedlegg IX nr. 29fd (forordning (EU) nr. 919/2012 om utfylling av shortsalgforordningen med hensyn til tekniske reguleringsstandarder for metoden for beregning av verdifall for likvide aksjer og andre finansielle instrumenter) gjelder som forskrift med de tilpasninger som følger av vedlegg IX, protokoll 1 til avtalen og avtalen for øvrig.